

เขตการใช้ที่ดิน

ตำบลดงดินแดน

อำเภอหนองม่วง

จังหวัดลพบุรี

เอกสารวิชาการเลขที่ 4(01103)/03/53 สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 1 ปทุมธานี
กันยายน 2553 กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

สารบัญ

	หน้า
สารบัญ	I
สารบัญตาราง	III
สารบัญรูป	VI
บทที่ 1 บทนำ	1-1
1.1 หลักการและเหตุผล	1-1
1.2 วัตถุประสงค์	1-1
1.3 สถานที่ ระยะเวลา และผู้ดำเนินการ	1-1
1.4 ขั้นตอนการดำเนินการ	1-2
1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	1-2
บทที่ 2 สภาพทั่วไปของพื้นที่	2-1
2.1 ที่ตั้งและอาณาเขต	2-1
2.2 สภาพภูมิประเทศ	2-1
2.3 สภาพภูมิอากาศ	2-3
2.4 สภาพสังคมและการรวมกลุ่มเกษตรกร	2-6
2.5 สภาพเศรษฐกิจ	2-6
บทที่ 3 สถานภาพทรัพยากร	3-1
3.1 ทรัพยากรที่ดิน และการใช้ที่ดิน	3-1
3.2 ทรัพยากรน้ำ	3-8
3.3 ทรัพยากรป่าไม้	3-8
3.4 สภาพการใช้ที่ดิน	3-8
บทที่ 4 การประเมินคุณภาพที่ดิน	4-1
4.1 คุณภาพที่ดินที่นำมาประเมิน	4-1
4.2 การจำแนกชั้นความเหมาะสมของที่ดิน	4-2
บทที่ 5 ศักยภาพของพื้นที่ ปัญหา ความต้องการและทัศนคติของเกษตรกร	5-1
5.1 ทัศนคติของเกษตรกรด้านการใช้และพัฒนาที่ดิน	5-1
5.2 ปัญหาและความต้องการของเกษตรกร	5-7

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
5.3 ศักยภาพของพื้นที่	5-9
5.4 ข้อเสนอ/กลยุทธ์เพื่อกำหนดทิศทางการพัฒนา	5-15
บทที่ 6 เขตการใช้ที่ดิน	6-1
6.1 การกำหนดเขตการใช้ที่ดิน	6-1
บรรณานุกรม	
ภาคผนวก	

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 2-1 สถิติภูมิอากาศ ณ สถานีตรวจอากาศ จังหวัดลพบุรี (ปี พ.ศ. 2543-2552)	2-5
ตารางที่ 3-1 สมบัติทางกายภาพและเคมีของดิน ตำบลคงดินแดง อำเภอหนองม่วง จังหวัดลพบุรี	3-6
ตารางที่ 3-2 สภาพการใช้ที่ดินตามประเภทต่างๆ ในปัจจุบันตำบลคงดินแดง อำเภอหนองม่วง จังหวัดลพบุรี	3-9
ตารางที่ 4-1 ^๕ ระดับความเหมาะสมเล็กน้อยของที่ดินตำบลคงดินแดง อำเภอหนองม่วง จังหวัดลพบุรี	4-4
ตารางที่ 4-2 ^๕ ระดับความเหมาะสมปานกลาง (S2) ของที่ดินแต่ละประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดินตำบลคงดินแดง อำเภอหนองม่วง จังหวัดลพบุรี	4-5
ตารางที่ 4-3 ^๕ ระดับความเหมาะสมเล็กน้อย (S3) ของที่ดินแต่ละประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดินตำบลคงดินแดง อำเภอหนองม่วง จังหวัดลพบุรี	4-6
ตารางที่ 5-1 ทักษะคดีด้านการใช้ที่ดินและการพัฒนาที่ดินของเกษตรกร ตำบลคงดินแดง อำเภอหนองม่วง จังหวัดลพบุรี	5-2
ตารางที่ 6-1 เขตการใช้ที่ดิน ตำบลมหาโพธิ์ อำเภอสระโบสถ์ จังหวัดลพบุรี	6-11

สารบัญรูป

	หน้า	
รูปที่ 2-1	แผนที่ขอบเขตการปกครองตำบลคงดินแดง อำเภอหนองม่วง จังหวัดลพบุรี	2-2
รูปที่ 2-2	สมุดของน้ำเพื่อการเกษตร จังหวัดลพบุรี พ.ศ. 2543-2552	2-5
รูปที่ 3-1	แผนที่สถานภาพทรัพยากรที่ดิน/หน่วยที่ดินตำบลคงดินแดง อำเภอหนองม่วง จังหวัดลพบุรี	3-5
รูปที่ 3-2	สัดส่วนการใช้ประโยชน์ที่ดินตำบลคงดินแดง อำเภอหนองม่วง จังหวัดลพบุรี	3-9
รูปที่ 3-3	แผนที่สภาพการใช้ที่ดิน อำเภอหนองม่วง จังหวัดลพบุรี	3-11
รูปที่ 5-1	ปัญหาในการประกอบอาชีพการเกษตร	5-7
รูปที่ 5-2	ปัญหาด้านการครองชีพและด้านอื่นๆ	5-8
รูปที่ 5-3	ความต้องการความช่วยเหลือและส่งเสริมจากราชการ	5-8
รูปที่ 6-1	แผนที่เขตการใช้ที่ดินตำบลมหาโพธิ อำเภอสระโบสถ์ จังหวัดลพบุรี	6-12

บทที่ 1

บทนำ

1.1 หลักการและเหตุผล

ในอดีตที่ผ่านมาประเทศไทยได้นำทรัพยากรธรรมชาติไปใช้ในการพัฒนาประเทศ โดยขาดการจัดการอย่างมีระบบเป็นผลให้ทรัพยากรธรรมชาติเกิดความเสื่อมโทรมอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะทรัพยากรดิน ซึ่งเป็นปัจจัยพื้นฐานของการพัฒนาทั้งทางด้านเกษตรกรรม อุตสาหกรรม และกิจการบริการอื่นๆ การใช้ทรัพยากรธรรมชาติไปอย่างฟุ่มเฟือย โดยขาดการบริหารจัดการอย่างเหมาะสมเป็นเหตุให้มีการบุกรุกพื้นที่ป่าไม้ ซึ่งเป็นการทำลายแหล่งต้นน้ำลำธารโดยตรงจนก่อให้เกิดความไม่สมดุลตามธรรมชาติ ซึ่งส่งผลให้เกิดภาวะน้ำท่วม ภัยแล้งหรือแผ่นดินถล่มและยังส่งผลให้เกิดปัญหาการแย่งชิงทรัพยากรธรรมชาติ ทั้งทรัพยากรดินและทรัพยากรน้ำอย่างรุนแรงอันก่อให้เกิดผลเสียหายต่อความเป็นอยู่ของประชากรและระบบเศรษฐกิจของประเทศ

ดังนั้นกรมพัฒนาที่ดิน โดยสำนักสำรวจดินและวางแผนการใช้ที่ดินจึงได้จัดทำเขตการใช้ที่ดินระดับตำบล โดยพิจารณาจากข้อมูลสภาพพื้นที่ ความต้องการของชุมชน แผนนโยบายด้านการเกษตรของรัฐและท้องถิ่นในระดับต่างๆ นำมาวิเคราะห์กำหนดเขตการใช้ที่ดินระดับตำบล แล้วนำเสนอผลรายงานประกอบแผนที่ขนาดมาตราส่วน 1 : 25,000 พร้อมข้อเสนอแนะด้านการจัดการที่ดิน

1.2 วัตถุประสงค์

1.2.1 กำหนดเขตการใช้ที่ดินทางการเกษตร พร้อมทั้งจัดทำแผนที่และรายงานเพื่อเสนอแนะแนวทางการใช้ที่ดิน เพื่อเพิ่มผลผลิตทางการเกษตรควบคู่ไปกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในตำบล

1.2.2 เพื่อใช้เป็นแนวทางในการจัดทำแผนปฏิบัติการพัฒนาการเกษตรระดับตำบล

1.3 สถานที่ ระยะเวลา และผู้ดำเนินงาน

1.3.1 สถานที่ดำเนินงาน พื้นที่ตำบลคงดินแดง อำเภอหนองม่วง จังหวัดลพบุรี

1.3.2 ระยะเวลาดำเนินงาน ระหว่างวันที่ 1 ตุลาคม 2552 – 30 กันยายน 2553

1.3.3 ผู้ดำเนินงาน กลุ่มวางแผนการใช้ที่ดิน สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 1

1.4 ขั้นตอนการดำเนินงาน

1.4.1 ศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลด้านกายภาพ จากฐานข้อมูลแผนที่ขนาดมาตราส่วน 1 : 25,000 อาทิ ข้อมูลดินและสภาพการใช้ที่ดิน พร้อมทั้งข้อมูล ด้านป่าไม้ตามกฎหมาย ชลประทาน ปฎิรูปที่ดินและ ชั้นคุณภาพลุ่มน้ำ เป็นต้น ตลอดจนวิเคราะห์ข้อมูลด้านเศรษฐกิจและสังคม รวมทั้งการประเมินความเหมาะสมของที่ดินด้านการเกษตร

1.4.2 ศึกษาวิเคราะห์ด้านนโยบายการใช้ที่ดินทั้งในระดับชาติ ระดับกระทรวง ระดับจังหวัด และระดับท้องถิ่น

1.4.3 นำเสนอขั้นตอนการดำเนินงานและรูปแบบของการกำหนดเขตการใช้ที่ดินระดับตำบล ให้กับส่วนราชการในพื้นที่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมถึงเกษตรกรและหมอดินอาสาในพื้นที่พร้อมรับฟังข้อเสนอแนะ เพื่อการปรับปรุงข้อมูลให้มีความสมบูรณ์

1.4.4 สสำรวจทัศนคติ ปัญหาและความต้องการของเกษตรกรในพื้นที่ เพื่อนำมาวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และข้อจำกัดในการพัฒนาด้านเกษตรกรรม โดยนำมาประมวลผลร่วมกับข้อมูลในข้อ 1.4.1

1.4.5 กำหนดเขตการใช้ที่ดินระดับตำบล พร้อมข้อเสนอแนะด้านการจัดการทรัพยากรในพื้นที่

1.4.6 จัดทำรายงานเขตการใช้ที่ดินระดับตำบล พร้อมข้อเสนอแนะ ประกอบกับแผนที่ขนาดมาตราส่วน 1 : 25,000

1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.5.1 เป็นแนวทางในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติระดับตำบลอย่างมีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับความต้องการของชุมชน โดยคำนึงถึงแนวนโยบายของรัฐในระดับต่างๆ

1.5.2 เขตการใช้ที่ดินระดับตำบล สามารถใช้เป็นฐานข้อมูลในการพิจารณากำหนดเป้าหมายการพัฒนาด้านเกษตรกรรมระดับตำบล เพื่อเพิ่มผลผลิต และการใช้ทรัพยากรที่ดินอย่างยั่งยืน

บทที่ 2

สภาพทั่วไปของพื้นที่

2.1 ที่ตั้งและอาณาเขต

ที่ตั้ง

ตำบลคงดินแดง ตั้งอยู่ทางทิศเหนือของอำเภอหนองม่วง จังหวัดลพบุรี (รูปที่ 2-1)

อาณาเขต

ทิศเหนือ ติดต่อกับ ตำบลตะคร้อ อำเภอไพศาลี จังหวัดนครสวรรค์

ทิศใต้ ติดต่อกับ ตำบลบ่อทอง อำเภอหนองม่วง จังหวัดลพบุรี

ทิศตะวันออก ติดต่อกับ ตำบลโคกเจริญ อำเภอโคกเจริญ จังหวัดลพบุรี

ทิศตะวันตก ติดต่อกับ ตำบลโพธิ์ประสาท อำเภอไพศาลี จังหวัดนครสวรรค์

ตำบลคงดินแดง มีพื้นที่ทั้งหมดประมาณ 69,371 ไร่ หรือประมาณ 110.994 ตารางกิโลเมตร แบ่งเขตการปกครองออกเป็น 11 หมู่บ้านดังนี้

หมู่ที่ 1 บ้านคงดินแดง

หมู่ที่ 7 บ้านหนองคันไช้

หมู่ที่ 2 บ้านป่าเขว้า

หมู่ที่ 8 บ้านหนองใหญ่

หมู่ที่ 3 บ้านหนองสำราญ

หมู่ที่ 9 บ้านหนองระเริง

หมู่ที่ 4 บ้านโลกกลาง

หมู่ที่ 10 บ้านหน่วยประคอง

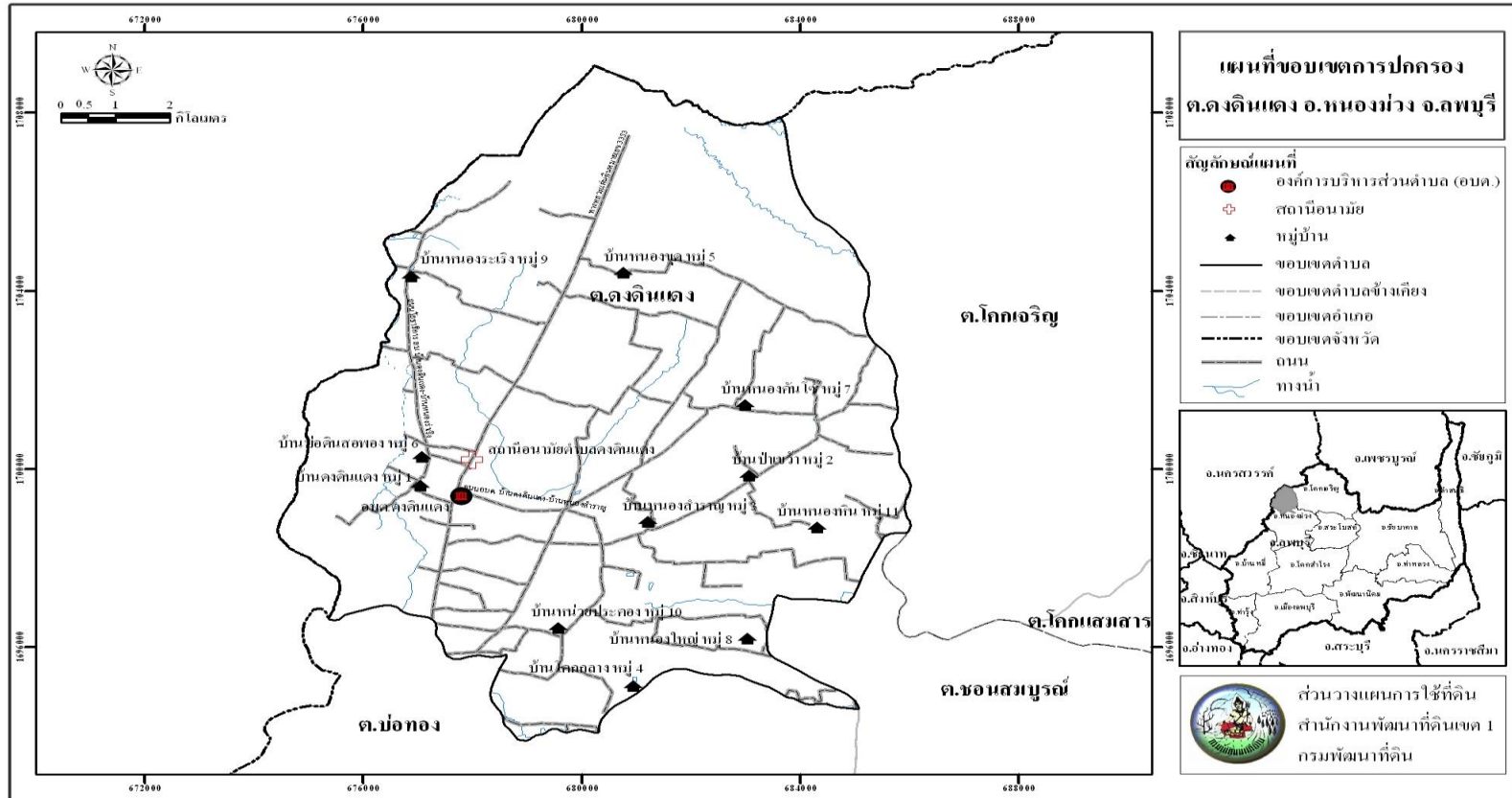
หมู่ที่ 5 บ้านหนองสุด

หมู่ที่ 11 บ้านหนองหิน

หมู่ที่ 6 บ้านบ่อดินสอพอง

2.2 สภาพภูมิประเทศ

ลักษณะภูมิประเทศโดยทั่วไปส่วนใหญ่เป็นที่ค่อนข้างราบเรียบ โดยพื้นที่ที่มีความลาดเทเล็กน้อยจากทิศตะวันตกเฉียงใต้ไปทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือ มีคลองลานไหลผ่านทางตอนบน ความสูงของพื้นที่ส่วนใหญ่อยู่ระหว่าง 68-127 เมตรเหนือระดับทะเลปานกลาง

รูปที่ 2-1 แผนที่เขตการปกครอง ตำบลตงดินแดง อำเภอหนองบัว จังหวัดอุดรธานี

ที่มา : กรมการปกครอง 2548

2.3 สภาพภูมิอากาศ

ลักษณะภูมิอากาศของตำบลคงดินแดน อำเภอหนองม่วง จังหวัดลพบุรี จัดอยู่ในภูมิอากาศแบบร้อนชื้นสลับแห้ง (tropical wet and dry climate) ตามการจำแนกภูมิอากาศตามแบบของ KOPPEN (KOPPEN's classification) ในเขตนี้จะมีฤดูฝนและฤดูแล้งแตกต่างกันอย่างชัดเจนสามารถแบ่งได้ 3 ฤดู คือ ฤดูร้อนเริ่ม ประมาณเดือนกุมภาพันธ์ ถึงเดือนเมษายน โดยได้รับอิทธิพลจากลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ ฤดูฝน เริ่มประมาณเดือนพฤษภาคมถึงกันยายน โดยฤดูนี้จะมีมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ ซึ่งเป็นลมชื้นพัดปกคลุม ทำให้ฝนตกแพร่กระจายตามร่องมรสุมประกอปกับร่องความกดอากาศต่ำ(depression) พาดผ่านทางทิศตะวันออกทำให้อากาศชุ่มชื้นและมีฝนตกชุก โดยเฉพาะในเดือนกันยายนอากาศจะชุ่มชื้น ส่วนฤดูหนาว เริ่มประมาณเดือนเดือนตุลาคมถึงมกราคม โดยได้รับอิทธิพลจากลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ อากาศจะหนาวเย็นสลับกับอากาศร้อน

จากสถิติภูมิอากาศของสถานีอุตุนิยมวิทยาในรอบ 10 ปี (พ.ศ. 2543-2552) จังหวัดลพบุรี (ตารางที่ 1) สามารถสรุปได้ดังนี้(ตารางที่ 2-1 และรูปที่ 2-2)

2.3.1 ปริมาณน้ำฝน มีปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยทั้งปีประมาณ 1,095.70 มิลลิเมตร เดือนที่มีปริมาณฝนตกเฉลี่ยสูงสุด คือ เดือนกันยายน มีปริมาณฝนเฉลี่ย 253.80 มิลลิเมตร เดือนที่มีปริมาณฝนตกเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ เดือนกุมภาพันธ์ มีปริมาณฝนเฉลี่ย 6.50 มิลลิเมตร ลักษณะการตกของฝนพบว่าฝนจะเริ่มตกมากขึ้นประมาณเดือนพฤษภาคมถึงกลางเดือนมิถุนายนและเกิดฝนทิ้งช่วงระหว่างปลายเดือนมิถุนายนถึงต้นเดือนสิงหาคม และจะตกมากที่สุดในเดือนกันยายน จากนั้นปริมาณฝนจะค่อยๆ ลดลงจนถึงเดือนพฤศจิกายน

2.3.2 อุณหภูมิ มีอุณหภูมิเฉลี่ยตลอดปี 28.50 องศาเซลเซียส เดือนเมษายน มีอุณหภูมิเฉลี่ยสูงสุด 38.1 องศาเซลเซียส และเดือนมกราคม มีอุณหภูมิเฉลี่ยต่ำสุด 16.70 องศาเซลเซียส

2.3.3 ความชื้นสัมพัทธ์ ปริมาณความชื้นสัมพัทธ์เฉลี่ยตลอดปี 71 เปอร์เซ็นต์ โดยที่เดือนกันยายนมีความชื้นสัมพัทธ์เฉลี่ยสูงสุด 80 เปอร์เซ็นต์ และเดือนธันวาคมมีความชื้นสัมพัทธ์เฉลี่ยต่ำสุด ประมาณ 60 เปอร์เซ็นต์

2.3.4 การวิเคราะห์ช่วงฤดูเพาะปลูก เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาช่วงเวลาที่เหมาะสมในการเพาะปลูก โดยใช้ข้อมูลเกี่ยวกับปริมาณน้ำฝนรายเดือนเฉลี่ย และค่าศักยภาพการระเหยน้ำของพืชรายเดือนเฉลี่ย (Evapotranspiration : ETo) ซึ่งคำนวณได้ด้วยโปรแกรม Cropwat (Version 8.0) เมื่อนำมาสร้างกราฟเพื่อหาช่วงเวลาที่เหมาะสมในการปลูกพืช โดยพิจารณาจากระยะเวลาช่วงที่เส้นปริมาณน้ำฝนอยู่เหนือเส้น 0.5 ของค่าศักยภาพการคายระเหยน้ำ(0.5 ETo) ซึ่ง

สามารถนำมาหาช่วงเวลาที่เหมาะสมในการปลูกพืชของ ตำบลดงดินแดน อำเภอหนองม่วง จังหวัดลพบุรี ได้ดังนี้

1.) ช่วงระยะเวลาที่เหมาะสมในการเพาะปลูก จะอยู่ในช่วงกลางเดือนพฤษภาคม (ปริมาณน้ำฝนสูงกว่าครึ่งหนึ่งของศักยภาพการคายระเหยน้ำ) จนกระทั่งถึงกลางเดือนตุลาคม (ปริมาณน้ำฝนต่ำกว่าครึ่งหนึ่งของศักยภาพการคายระเหยน้ำ) และช่วงที่มีน้ำมากเกินพอต่อความต้องการของพืชจะมี 2 ช่วงด้วยกัน คือ ช่วงกลางเดือนพฤษภาคม ถึงปลายเดือนมิถุนายน และช่วงต้นเดือนสิงหาคมถึงปลายเดือนตุลาคม (ปริมาณน้ำฝนสูงกว่าศักยภาพการคายระเหยน้ำ)

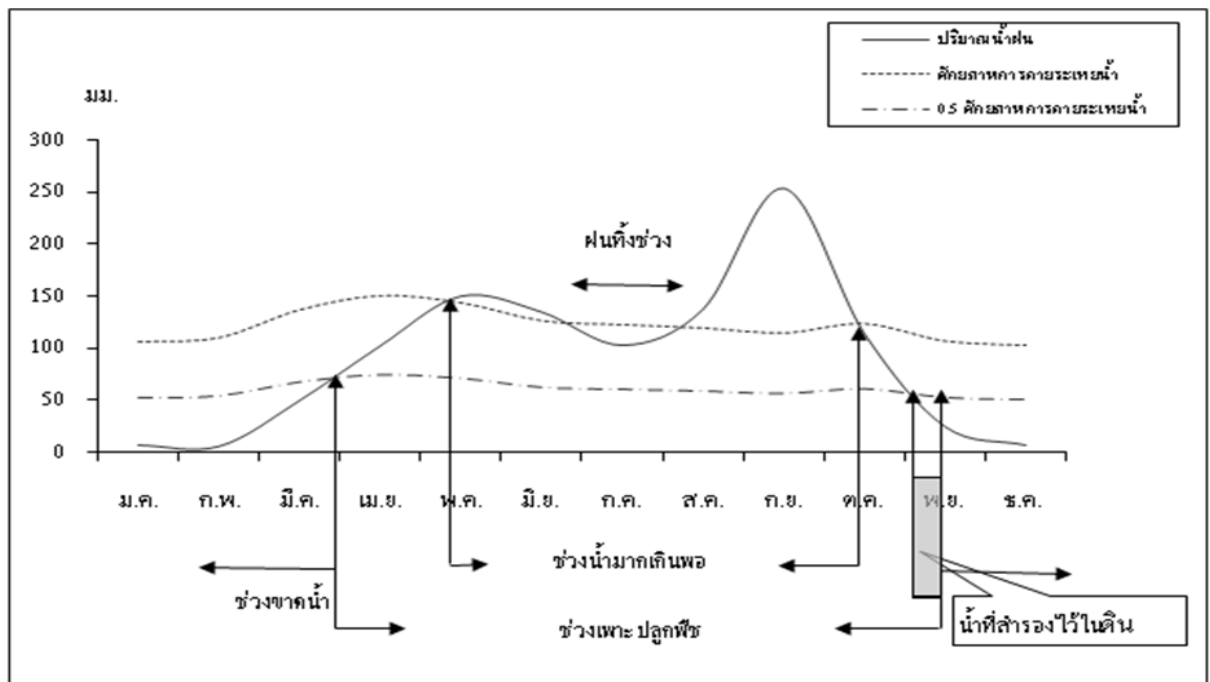
2.) ช่วงเวลาที่ไม่เหมาะสมต่อการเพาะปลูกพืช ซึ่งจะมีปริมาณน้ำฝนและการกระจายน้อยหรือไม่เพียงพอต่อการเจริญเติบโตของพืช ซึ่งจะอยู่ในช่วงต้นเดือนตุลาคมถึงกลางเดือนพฤษภาคมของทุกปี

ตารางที่ 1 สถิติข้อมูลภูมิอากาศ จังหวัดลพบุรี

เดือน	ปริมาณน้ำฝน (มม.)	ปริมาณฝนที่เป็นประโยชน์(มม.)	อุณหภูมิสูงสุด(°ซ)	อุณหภูมิต่ำสุด(°ซ)	ความยาวนานแสงแดด (ชม./วัน)	ความชื้นสัมพัทธ์ (%)	ความเร็วลม (กม./วัน)	การคายระเหยน้ำ(มม.)*
ม.ค.	7.70	7.6	35.2	16.7	8.5	63	27	106.33
ก.พ.	6.50	6.5	36.3	19	8.6	65	24	110.32
มี.ค.	50.50	46.5	37.4	20.9	8.2	68	25	137.02
เม.ย.	102.90	86	38.1	23.1	8.7	71	32	150.6
พ.ค.	150.40	114.2	37	23.3	7.4	76	30	143.84
มิ.ย.	135.20	106	35.7	23.4	6.4	77	29	126.6
ก.ค.	103.40	86.3	35.6	23.2	5.5	77	30	122.76
ส.ค.	138.00	107.5	35.6	23.2	5.2	77	26	119.66
ก.ย.	253.80	150.4	35.6	22.8	5.5	80	25	114.9
ต.ค.	114.40	93.5	35	22.4	7.3	76	26	123.69
พ.ย.	25.30	24.2	34.6	18.3	8.3	65	25	107.1
ธ.ค.	7.60	7.5	34.7	17.1	8.5	60	29	102.92
รวม	1,095.7	836.20	-	-	-	-	-	-
เฉลี่ย	-	-	35.9	21.1	7.3	71	27	122.145

ที่มา : สถานีอุตุนิยมวิทยาจังหวัดลพบุรี กรมอุตุนิยมวิทยา (2551)

หมายเหตุ : *ใช้ค่าเฉลี่ย 30 ปี พ.ศ.2514-2551

รูปที่ 2 สมดุลของน้ำในดินเพื่อการเกษตร จังหวัดลพบุรี

2.4 สภาพสังคมและการรวมกลุ่มเกษตรกร

สภาพสังคมและการรวมกลุ่มเกษตรกรตำบลคงดินแดน อำเภอหนองม่วง ได้จากการศึกษาข้อมูลทุติยภูมิ เอกสารและรายงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ รายงานสถิติจำนวนประชากรและบ้าน (กรมการปกครอง) ผลการสำรวจข้อมูลระดับหมู่บ้าน (สำนักงานสถิติแห่งชาติ) แผนพัฒนาการเกษตรตำบล (ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลคงดินแดน) และแผนพัฒนาสามปี (องค์การบริหารส่วนตำบลคงดินแดน) เป็นต้น ได้ผลการศึกษาดังนี้

2.4.1 สภาพทางสังคม

ตำบลคงดินแดน มีพื้นที่ในเขตการปกครององค์การบริหารส่วนตำบลคงดินแดนเต็มทั้งหมู่บ้าน 11 หมู่บ้าน มีประชากรรวมทั้งสิ้น 5,020 คน เป็นชาย 2,509 คนและเป็นหญิง 2,521 คน จำนวนบ้าน 1,416 หลังคาเรือน จำนวนประชากรเฉลี่ย 3 คนต่อหลังคาเรือน (รายงานสถิติจำนวนประชากรและบ้าน กรมการปกครอง ณ เดือนธันวาคม พ.ศ. 2552) ความหนาแน่น 45.22 คนต่อตารางกิโลเมตร ประชากรส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ มีประเพณีการทำบุญตามพระพุทธศาสนาในเดือนต่างๆ ที่สืบสานต่อเนื่องกันมา มีความเป็นอยู่แบบเครือญาติผูกพันและพึ่งพาอาศัยกันให้ความเคารพนับถือพระสงฆ์ ผู้อาวุโสและผู้นำชุมชน

2.4.2 การรวมกลุ่มเพื่อการประกอบอาชีพของเกษตรกร

สถาบันเกษตรกร มีการรวมกลุ่มเพื่อการประกอบอาชีพอย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการในตำบลคงดินแดน มีการรวมกลุ่มหลายรูปแบบ ได้แก่ กลุ่มสตรีแม่บ้านหนองสำราญ กลุ่มปู้ยอินทรีย์ปิ่นเม็ดบ้านหน่วยประคอง

2.5 สภาพเศรษฐกิจ

สภาพเศรษฐกิจของตำบลคงดินแดน ได้จากการศึกษาข้อมูลทุติยภูมิ เอกสารและรายงานที่เกี่ยวข้องเช่นเดียวกับหัวข้อ 2.4 ได้ผลการศึกษาดังนี้

2.5.1 การประกอบอาชีพ ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก คิดเป็นร้อยละ 80.00 ของครัวเรือนทั้งหมด โดยมีพื้นที่ทำการเกษตรเฉลี่ย 20.00 ไร่ต่อครัวเรือนและมีแรงงานภาคเกษตรเฉลี่ย 2 คนต่อครัวเรือน อาชีพรองลงมาเป็นการค้าขาย รับจ้าง รับราชการและอื่นๆ การถือครองที่ดิน ส่วนใหญ่มีที่ดินทำกินเป็นของตนเองและบางส่วนเช่าที่ดินทำกินเพิ่ม โดยมีเอกสิทธิ์ที่ดินเป็นโฉนด

2.5.2 การผลิตทางการเกษตร

พืช เกษตรกรนิยมปลูก ได้แก่ อ้อยโรงงาน มันสำปะหลัง ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ทานตะวัน
ข้าว

- ผลผลิตอ้อยโรงงาน ปีการผลิต 2552/53 เฉลี่ย 11 ตันต่อไร่
- ผลผลิตมันสำปะหลัง ปีการผลิต 2552/53 เฉลี่ย 4,000 กิโลกรัมต่อไร่
- ผลผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ปีการผลิต 2552/53 เฉลี่ย 850 กิโลกรัมต่อไร่
- ผลผลิตทานตะวัน ปีการผลิต 2552/53 เฉลี่ย 75 กิโลกรัมต่อไร่
- ผลผลิตข้าวนาปี ปีการผลิต 2552/53 เฉลี่ย 500 กิโลกรัมต่อไร่

ปศุสัตว์ จากข้อมูลของปศุสัตว์จังหวัดลพบุรี (ปี 2552) มีเกษตรกรเลี้ยงสัตว์ไว้เพื่อ
เสริมรายได้ในครัวเรือน เช่น ไก่พันธุ์ โคเนื้อ เป็ดและสุกร

2.5.3 ต้นทุนการผลิต

อ้อยโรงงาน	ต้นทุนการผลิต 9,583 บาทต่อไร่	ราคาผลผลิต 950 บาทต่อตัน
มันสำปะหลัง	ต้นทุนการผลิต 1,200 บาทต่อไร่	ราคาผลผลิต 2.00 บาทต่อกิโลกรัม
ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์	ต้นทุนการผลิต 4,000 บาทต่อไร่	ราคาผลผลิต 7.10 บาทต่อกิโลกรัม
ทานตะวัน	ต้นทุนการผลิต 1,320 บาทต่อไร่	ราคาผลผลิต 13.50 บาทต่อกิโลกรัม
ข้าวนาปี	ต้นทุนการผลิต 3,800 บาทต่อไร่	ราคาผลผลิต 8.00 บาทต่อกิโลกรัม

2.5.4 การอุตสาหกรรม

สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดลพบุรีรายงานว่า พ.ศ. 2552 มีโรงงานอุตสาหกรรม
ประเภท 2 ตั้งอยู่ในตำบลทั้งสิ้น 1 โรง จำแนกได้ดังนี้ โรงซ่อมเครื่องยนต์และเครื่องกังหัน 1 แห่ง

2.5.5 รายได้ รายจ่ายและแหล่งเงินเชื่อ

รายได้ จากข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน ปี 2552 (จปฐ.) โดยเฉลี่ยร้อยละ 70.00 ของ
ครัวเรือนทั้งหมด มีคนในครัวเรือนมีรายได้เฉลี่ยไม่ต่ำกว่า 23,000 บาทต่อคนต่อปี

แหล่งเงินเชื่อ เกษตรกรใช้บริการเงินเชื่อจากแหล่งต่างๆ ได้แก่ ธนาคารเพื่อการเกษตรและ
สหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส) สหกรณ์การเกษตร กองทุนหมู่บ้าน ธนาคารพาณิชย์และเอกชน เป็นต้น

2.5.6 โครงสร้างพื้นฐาน

1) สาธารณูปโภค ได้แก่

(1) ไฟฟ้า มีไฟฟ้าทุกหมู่บ้าน

(2) ประปา มีประปาทุกหมู่บ้าน

(3) การโทรคมนาคม มีโทรศัพท์สาธารณะ 6 แห่ง ที่ทำการไปรษณีย์ 1 แห่ง

2) สถานบริการสาธารณะและสถานที่ราชการ ได้แก่ โรงเรียนประถมศึกษา 5 แห่ง
โรงเรียนมัธยมศึกษา 1 แห่ง ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 1 แห่ง วัด 9 แห่ง ที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำ
หมู่บ้าน 1 แห่ง สถานีอนามัยประจำตำบล 2 แห่งและที่ทำการองค์การบริหารส่วนตำบล 1 แห่ง
เป็นต้น

บทที่ 3

สถานภาพทรัพยากร

3.1 ทรัพยากรที่ดินและการใช้ที่ดิน

3.1.1 สถานภาพของทรัพยากรที่ดินในปัจจุบัน

จากการศึกษาสถานภาพของทรัพยากรที่ดินในปัจจุบันที่ใช้ในการเกษตรของ ตำบลคงดินแดง อำเภอหนองม่วง จังหวัดลพบุรี อาศัยจากการรายงานสำรวจดินเพื่อการเกษตรแบบ ค่อนข้างละเอียด มาตรฐาน 1:25,000 ของจังหวัดลพบุรี โดยสำนักสำรวจดินและวางแผนการใช้ที่ดิน จัดทำลักษณะและสมบัติทางกายภาพและเคมีที่สำคัญ เช่น เนื้อดิน การระบายน้ำของดิน ปฏิกริยาดิน เป็นต้น เพื่อแสดงให้เห็นคุณภาพที่ดินและนำไปใช้ในการจัดความเหมาะสมของที่ดินสำหรับพืช เศรษฐกิจต่อไป ดังแสดงในรูปที่ 3.1 และตารางที่ 3.1 ซึ่งสามารถบรรยายพอสังเขปได้ดังนี้

1) **กลุ่มดินเหนียวลึกมาก** (กลุ่มชุดดินที่ 6) เป็นกลุ่มชุดดินที่เกิดจากวัตถุต้นกำเนิดดินพวกตะกอนลำนํ้า พบในบริเวณที่ราบตะกอนน้ำพา มีสภาพพื้นที่เป็นที่ราบเรียบหรือค่อนข้างราบเรียบ มีน้ำแช่ขัง ในช่วงฤดูฝน เป็นดินลึกที่มีการระบายน้ำเร็วหรือค่อนข้างเร็ว เนื้อดินเป็นพวกดินเหนียว มีเนื้อดินบน เป็นดินร่วนเหนียวหรือดินเหนียว สีเทาแก่ ดินล่างเป็นดินเหนียวสีน้ำตาลอ่อน หรือสีเทา มีจุดประสี น้ำตาล สีเหลือง หรือสีแดงตลอดชั้นดิน บางแห่งมีซิลิกาแดงอ่อนหรือก้อนสารเคมีสะสมพวกเหล็ก แมงกานีสปะปนอยู่ด้วย ดินมีความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติต่ำหรือค่อนข้างต่ำ ปฏิกริยาดินเป็น กรดจัดถึงกรดจัดมาก มีค่าความเป็นกรดเป็นด่างประมาณ 4.5-5.5 ปัจจุบันพื้นที่บริเวณนี้ส่วนใหญ่ใช้ ทำนา ประกอบด้วย กลุ่มชุดดินที่ 6 ที่มีความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ประมาณ 2,208 ไร่ หรือ ร้อยละ 3.18 ของพื้นที่ตำบล

ปัญหาการใช้ประโยชน์ที่ดิน ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ บางพื้นที่ดินเป็นกรดจัดมาก ข้าว อาจเสี่ยงต่อการขาดแคลนนํ้าในระยะที่ฝนทิ้งชว่งนาน สำหรับพืชที่ไม่ชอบน้ำจะได้รับความเสียหายจากน้ำท่วมขังในช่วงฤดูฝน

2) **กลุ่มดินเหนียวลึกมากสีดํา** (กลุ่มชุดดินที่ 28) เป็นกลุ่มชุดดินที่เกิดจากตะกอนลำนํ้า หรือเกิดจาก การสลายตัวผุพังอยู่กับที่ หรือเคลื่อนย้ายมาทับถมของวัตถุต้นกำเนิดดินที่มาจากหินต้นกำเนิดพวก หินบะซอลต์ หรือหินแอนดีไซต์ บริเวณใกล้กับเขาหินปูนหรือหินภูเขาไฟ มีสภาพพื้นที่ราบเรียบ ถึงเป็นลูกคลื่นลอนลาด การระบายน้ำดีปานกลางถึงดี เป็นดินเหนียวจัดลึกมากที่มีหน้าดินสีดําหนา มีรอยแตกกระแหงกว้างและลึกในฤดูแล้ง หรือมีรอยอุ้มน้ำในชั้นดิน มีเนื้อดินบนเป็นดินเหนียว สีดํา

หนา มีเนื้อดินล่างเป็นดินเหนียว สีเทาเข้มหรือสีน้ำตาล ความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติปานกลาง ถึงสูง ปฏิกริยาของดินส่วนใหญ่เป็นกลางถึงเป็นด่างจัด มีค่าความเป็นกรดต่างประมาณ 7.0-8.5 และอาจพบจุดประสีเล็กน้อยหรือชั้นปูนมาร์ลหรือเม็ดปูน ที่อยู่ลึกมากกว่า 100 ซม. จากผิวดิน ปัจจุบันพื้นที่บริเวณนี้ส่วนใหญ่ใช้ปลูกพืชไร่นานาชนิดต่างๆ โดยเฉพาะอ้อย ประกอบด้วย กลุ่มชุดดินที่ 28 ที่มีความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ประมาณ 56,060 ไร่ หรือร้อยละ 80.81 ของพื้นที่ตำบล

ปัญหาการใช้ประโยชน์ที่ดิน ดินเหนียวจัด แตะระแหงกว้างและลึก ดินแห้งแข็ง ดินเปียกเหนียวมาก ไถพรวนยากและขาดแคลนน้ำ

3) กลุ่มดินเหนียวลึกถึงลึกมาก (กลุ่มชุดดินที่ 29B) เป็นกลุ่มชุดดินที่เกิดจากการสลายตัวผุพังอยู่กับที่ หรือถูกเคลื่อนย้ายมาในระยะทางไม่ไกลนักของหินเนื้อละเอียด หรือจากวัตถุต้นกำเนิดดินพวกตะกอนลำนํ้า ในบริเวณพื้นที่ดอน ที่เป็นลูกคลื่นจนถึงเนินเขา เป็นกลุ่มดินลึกมากที่มีการระบายน้ำดี เนื้อดินเป็นดินเหนียว สีดินเป็นสีน้ำตาล สีเหลืองหรือสีแดง ดินมีความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติค่อนข้างต่ำ ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัดมากถึงเป็นกรดจัด มีค่าความเป็นกรดเป็นด่างประมาณ 4.5-5.5 ปัจจุบันพื้นที่บริเวณนี้ส่วนใหญ่ใช้ปลูกพืชไร่นานาชนิดต่างๆ ประกอบด้วย กลุ่มชุดดินที่ 29B ที่มีความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ประมาณ 945 ไร่ หรือร้อยละ 1.36 ของพื้นที่ตำบล

ปัญหาการใช้ประโยชน์ที่ดิน ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ ขาดแคลนน้ำ เสี่ยงต่อการเกิดการชะล้างพังทลายสูญเสียหน้าดินในพื้นที่ลาดชัน บางพื้นที่เป็นกรดจัดมาก

4) กลุ่มดินทรายแป้งละเอียด (กลุ่มชุดดินที่ 33) เป็นกลุ่มชุดดินที่เกิดจาก ตะกอนแม่น้ำหรือตะกอนน้ำพารูปพัด พบบนสันดินริมน้ำเก่า เนินตะกอนรูปพัด หรือที่ราบตะกอนน้ำพา มีสภาพพื้นที่ค่อนข้างราบเรียบถึงเป็นลูกคลื่นลอนลาด การระบายน้ำดีถึงดีปานกลาง เป็นดินทรายแป้งลึกมาก มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทรายแป้งหรือดินร่วน สีน้ำตาลหรือสีน้ำตาลปนแดง มีเนื้อดินล่างเป็นดินร่วนเหนียวปนทรายแป้งสีน้ำตาล สีเหลืองหรือสีน้ำตาลปนแดง มีความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติปานกลาง ปฏิกริยาเป็นกรดจัดถึงเป็นกรดเล็กน้อย มีค่าความเป็นกรดเป็นด่างประมาณ 5.5-6.5 ส่วนชั้นดินล่างถ้ามีก้อนปูนปะปนจะมีปฏิกริยาเป็นกลางถึงเป็นด่างจัด มีค่าความเป็นกรดเป็นด่างประมาณ 7.0-8.5 อาจพบจุดประสีหรือแร่ไมกาหรือก้อนปูนปะปนอยู่ในดินชั้นล่าง ปัจจุบันพื้นที่บริเวณนี้ใช้ปลูกข้าวและบางแห่งใช้ปลูกพืชไร่นานาชนิดต่างๆ ประกอบด้วย กลุ่มชุดดินที่ 33 ที่มีความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ประมาณ 3,271 ไร่ หรือร้อยละ 4.72 ของพื้นที่ตำบล

ปัญหาการใช้ประโยชน์ที่ดิน ขาดแคลนน้ำในระยะที่ฝนทิ้งช้งนาน บางพื้นที่อาจพบชั้นดานแข็งที่เกิดจากการเกษตรกรรม

5) กลุ่มดินต้นถึงชั้นมาร์ล (กลุ่มชุดดินที่ 52) เป็นกลุ่มชุดดินที่เกิดจากตะกอนลำน้ำ ทับอยู่บนชั้นปูนหรือมาร์ล พบบริเวณที่พื้นที่เขาหินปูน มีสภาพพื้นที่ค่อนข้างราบเรียบถึงเป็นลูกคลื่นลอนลาด มีการระบายน้ำดี เป็นดินเหนียวต้นถึงชั้นมาร์ลหรือก้อนปูน มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียวหรือดินเหนียว สีดำ มีเนื้อดินล่างเป็นดินเหนียว สีดำ ปนเม็ดปูน และดินล่างชั้นถัดไปเป็นชั้นมาร์ลหรือเม็ดปูน พบภายในความลึก 50 ซม. จากผิวดิน ความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติปานกลางถึงสูง ปฏิกริยาดินเป็นกลางถึงด่างปานกลาง มีค่าความเป็นกรดเป็นด่างประมาณ 7.0-8.5 ปัจจุบันพื้นที่บริเวณนี้ส่วนใหญ่ใช้ปลูกอ้อยและพืชไร่ ชนิดต่างๆ ประกอบด้วย กลุ่มชุดดินที่ 52 ที่มีความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ประมาณ 94 ไร่ หรือร้อยละ 0.14 ของพื้นที่ตำบล

ปัญหาการใช้ประโยชน์ที่ดิน ดินต้นถึงชั้นปูนมาร์ลหรือก้อนปูน ดินแห้งแข็ง ถ้าดินเปียกจะเหนียวทำให้ไถพรวนยาก ขาดแคลนน้ำ และดินเป็นด่างจัด

6) กลุ่มดินลึกปานกลางถึงชั้นหินพื้น (กลุ่มชุดดินที่ 54) เป็นกลุ่มชุดดินที่เกิดจากการสลายตัวผุพังอยู่กับที่หรือจากการสลายตัวผุพังแล้วถูกเคลื่อนย้ายมาทับถมในระยะทางไม่ไกลนักของวัตถุต้นกำเนิดดินที่เป็นพวกหินอัคนี เช่น บะซอลต์ แอนดีไซต์ มักอยู่ใกล้กับบริเวณเทือกเขาหินปูน หรือหินภูเขาไฟ พบบริเวณพื้นที่ดอน มีสภาพพื้นที่เป็นลูกคลื่นลอนลาดถึงลูกคลื่นลอนชัน มีการระบายน้ำดีถึงดีปานกลาง เป็นดินเหนียวลึกปานกลางถึงชั้นมาร์ลหรือก้อนปูน มีเนื้อดินบนเป็นดินเหนียว สีดำ มีเนื้อดินล่างเป็นดินเหนียวสีดำ ปนเม็ดปูน และดินล่างชั้นถัดไปเป็นชั้นมาร์ล หรือเม็ดปูนมาก ในช่วงความลึก 50-100 ซม. จากผิวดิน ความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติปานกลางถึงสูง ปฏิกริยาดินเป็นกลางถึงด่างปานกลาง มีค่าความเป็นกรดเป็นด่างประมาณ 7.0-8.5 ปัจจุบันพื้นที่บริเวณนี้ส่วนใหญ่ใช้ปลูกข้าวโพดและพืชไร่ ชนิดต่างๆ ประกอบด้วย กลุ่มชุดดินที่ 54 ที่มีความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ประมาณ 2,872 ไร่ หรือร้อยละ 4.14 ของพื้นที่ตำบล

ปัญหาการใช้ประโยชน์ที่ดิน ดินเป็นด่างจัด และมีชั้นปูนมาร์ลหรือก้อนปูนช่วงความลึก 100 ซม. ดินแห้งแข็ง ถ้าดินเปียกจะเหนียวทำให้ไถพรวนยาก และขาดแคลนน้ำ

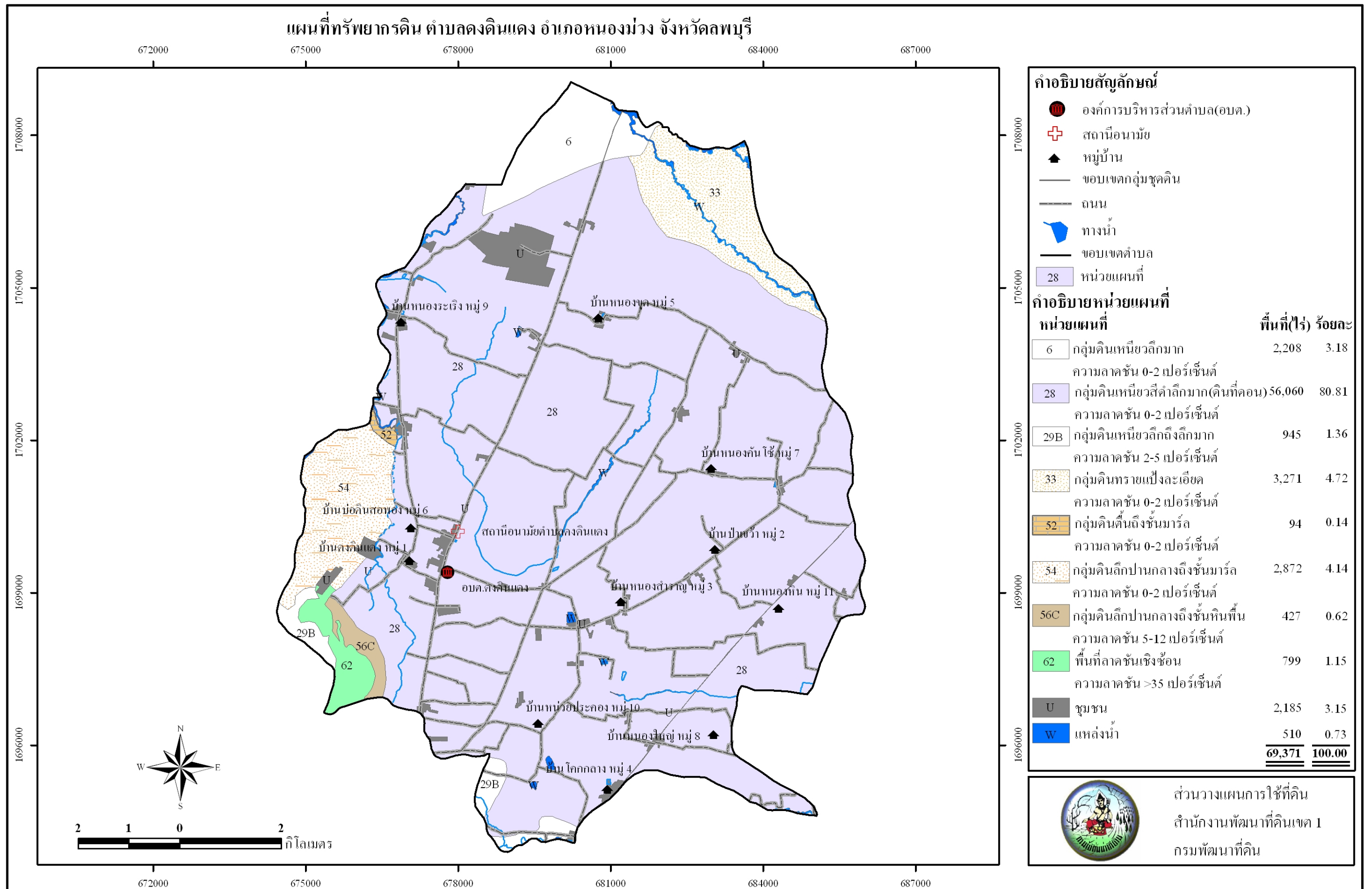
7) กลุ่มดินลึกปานกลางถึงชั้นหินพื้น (กลุ่มชุดดินที่ 56C) เป็นกลุ่มชุดดินที่เกิดจากการสลายตัวผุพังอยู่กับที่ หรือถูกเคลื่อนย้ายมาในระยะทางไม่ไกลนักของวัตถุต้นกำเนิดดินที่มาจากหินตะกอนเนื้อหยาบ บนบริเวณพื้นที่ดอน มีลักษณะเป็นลูกคลื่นลอนลาดจนถึงลูกคลื่นลอนชัน เป็นดินลึกปานกลาง มีการระบายน้ำดี เนื้อดินช่วง 50 ซม. ดอนบนเป็นดินร่วนหรือดินร่วนปนทราย ส่วนดินล่างเป็นดินปนเศษหิน มักพบชั้นพบหินพื้นลึกกว่า 100 ซม. สีดินเป็นสีน้ำตาล สีเหลืองหรือสีแดง ดินมีความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติต่ำ ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัดมากถึงกรดปานกลาง มีค่าความเป็นกรดเป็นด่างประมาณ 5.0-6.0 ปัจจุบันพื้นที่บริเวณนี้ส่วนใหญ่ใช้ปลูกข้าวโพด พืชไร่ ชนิดต่างๆ บาง

แห่งคงสภาพเป็นป่าไม้ ประกอบด้วย กลุ่มชุดดินที่ 56C ที่มีความลาดชัน 5-12 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ประมาณ 427 ไร่ หรือร้อยละ 0.62 ของพื้นที่ตำบล

กลางถึงชั้นหินพื้น เศษหิน ก้อนกรวด หรือลูกรัง ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ ขาดแคลนน้ำ และเกิดการชะล้างพังทลายสูญเสีย

8) พื้นที่ลาดชันเชิงชัน (กลุ่มชุดดินที่ 62) กลุ่มดินนี้ประกอบด้วยพื้นที่ภูเขาและเทือกเขา ซึ่งมีความลาดชันมากกว่า 35 เปอร์เซ็นต์ ดินที่พบบริเวณดังกล่าวมีทั้งดินลึกและดินตื้น ลักษณะของเนื้อดินและความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติแตกต่างกันไปแล้วแต่ชนิดของหินต้นกำเนิดในบริเวณนั้น มักมีเศษหิน ก้อนหินหรือพื้นโผล่กระจายระจายทั่วไป ปัจจุบันส่วนใหญ่ยังปกคลุมด้วยป่าไม้ประเภทต่างๆ มีเนื้อที่ประมาณ 799 ไร่ หรือร้อยละ 1.15 ของพื้นที่ตำบล

ปัญหาการใช้ประโยชน์ที่ดิน มีความลาดชันสูงมาก (ความลาดชันเกิน 35 %) และบางพื้นที่อาจพบชั้นหินพื้นหรือเศษหินกระจายอยู่บริเวณผิวหน้าดิน ถ้านำมาใช้ประโยชน์ทำการเกษตรจะเกิดการชะล้างพังทลายสูญเสียหน้าดินอย่างรุนแรง ขาดแคลนน้ำ กลุ่มดินนี้จึงไม่ควรนำมาใช้ประโยชน์ทำการเกษตร เพราะจะเกิดปัญหาหลายประการและมีผลกระทบรุนแรงต่อระบบนิเวศน์ ควรสงวนไว้เป็นพื้นที่ป่าไม้เพื่อเป็นแหล่งต้นน้ำลำธาร

รูปที่ 3-1 แผนที่ทรัพยากรดิน ตำบลคงดินแดง อำเภอหนองม่วง จังหวัดลพบุรี

ตารางที่ 3-1 สมบัติทางกายภาพและเคมีของดิน ตำบลคงดินแดน อำเภอหนองม่วง จังหวัดลพบุรี

หน่วย ที่ดิน	เนื้อดิน		การระบาย น้ำ	ระดับ ความอุดม สมบูรณ์	ความ ลาด ชัน%	ระดับ CEC%	ระดับ BS%	pH		ระดับกอนหิน (ชม.)		ความ ลึก (ชม.)	ปริมาณ หิน โผล่%	ปริมาณ กอน หิน%	สภาพพื้นที่	เนื้อที่	
	บน	ล่าง						บน	ล่าง	บน	ล่าง					ไร่	ร้อยละ
6	ร่วน	เหนียว	ค่อนข้าง เลว-เลว	ปานกลาง	0-2	ปาน กลาง	ปาน กลาง	5.5- 7.0	4.5- 6.5	-	-	>150	-	-	ค่อนข้าง ราบเรียบ	2,208	3.18
28	เหนียว	เหนียว	ดีปาน กลาง-ดี	ปานกลาง	0-2	ปาน กลาง	สูง	6.5- 7.0	7.0- 8.5	-	-	>150	-	-	ค่อนข้าง ราบเรียบ	56,060	80.81
29B	เหนียว	เหนียว	ดี	ต่ำ	2-5	ต่ำ	ต่ำ	4.5- 5.0	5.0- 5.5	-	-	>150	-	-	ลูกคลื่นลอน ลาดเล็กน้อย	945	1.36
33	ร่วนปน ทรายแป้ง	ร่วนเหนียว ปนทราย แป้ง	ดีปาน กลาง-ดี	ปานกลาง	0-2	ต่ำ	ปาน กลาง	5.0- 5.5	5.5- 6.5	-	-	>150	-	-	ค่อนข้าง ราบเรียบ	3,271	4.72
52	เหนียว	เหนียวปน กรวด	ดี	สูง	0-2	สูง	สูง	6.0- 7.0	7.0- 8.5	-	35-60	0-50	-	-	ค่อนข้าง ราบเรียบ	94	0.14
54	ร่วนปน ดินเหนียว	เหนียว	ดี	สูง	0-2	สูง	สูง	6.0- 7.0	7.0- 8.5	-	-	>150	-	-	ค่อนข้าง ราบเรียบ	2,872	4.14

หน่วย ที่ดิน	เนื้อดิน		การระบาย น้ำ	ระดับ ความอุดม สมบูรณ์	ความ ลาด ชัน%	ระดับ CEC%	ระดับ BS%	pH		ระดับก่อนหิน (ชม.)		ความ ลึก (ชม.)	ปริมาณ หิน โผล่%	ปริมาณ ก้อน หิน%	สภาพพื้นที่	เนื้อที่	
	บน	ล่าง						บน	ล่าง	บน	ล่าง					ไร่	ร้อยละ
56C	ร่วนปน ทราย	ร่วนเหนียว ปนทราย	ดี	ต่ำ	5-12	ต่ำ	ปาน กลาง	5.0- 5.5	5.5- 6.0	-	-	50- 100	-	-	ลูกคลื่นลอน ลาด	427	0.62
62	-	-	-	-	>35	-	-	-	-	-	-	-	-	-	เป็นภูเขาหรือ พื้นที่มีความ ลาดชัน มากกว่า 35 เปอร์เซ็นต์	799	1.15
U	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	ชุมชน	2,185	3.15
W	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	แหล่งน้ำ	510	0.73
รวม															69,371	100.00	

ที่มา : สำนักสำรวจดินและวางแผนการใช้ที่ดิน

3.2 ทรัพยากรน้ำ

3.2.1 แหล่งน้ำธรรมชาติ

แหล่งน้ำธรรมชาติที่สำคัญได้แก่ ลำห้วยขนมจิน คลองห้วยใหญ่ และลำห้วยโป่งตะไล

3.2.2 แหล่งน้ำที่สร้างขึ้น

แหล่งน้ำที่สร้างขึ้นที่สำคัญได้แก่ อ่างเก็บน้ำ ผาย บ่อน้ำตื้น บ่อบาดาล สระน้ำและระบบประปาหมู่บ้านเพื่อใช้ประโยชน์ในการอุปโภคบริโภค

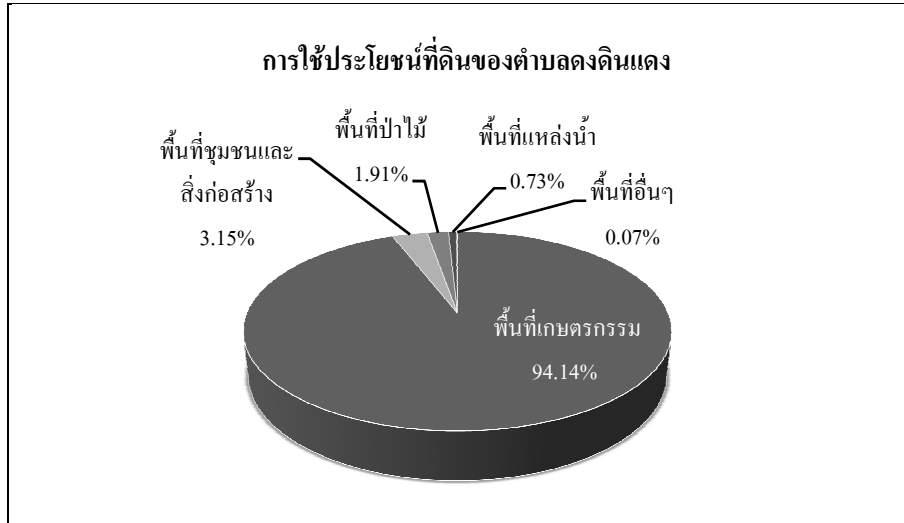
3.3 ทรัพยากรป่าไม้

จากข้อมูลแผนที่เขตป่าไม้ถาวรของกรมพัฒนาที่ดินและแผนที่เขตป่าสงวนแห่งชาติของกรมป่าไม้เพื่อแสดงพื้นที่ป่าตามกฎหมาย พบว่า ตำบลคงคินแดง ไม่มีพื้นที่ป่าตามกฎหมายและจากข้อมูลแผนที่การใช้ที่ดินของกรมพัฒนาที่ดินปี 2551 พบว่า นอกพื้นที่ป่าไม้ตามกฎหมาย ตำบลคงคินแดง มีสภาพการใช้ที่ดินเป็นป่าไม้สมบูรณ์ จำนวน 1,147 ไร่หรือร้อยละ 1.65 ของพื้นที่ตำบล และมีสภาพเป็นป่าไม้เสื่อมโทรม จำนวน 181 ไร่หรือร้อยละ 0.26 ของพื้นที่ตำบล

หมายเหตุ : จากการวิเคราะห์แผนที่มาตราส่วน 1:50,000 โดยวิธีซ้อนทับด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์

3.4 สภาพการใช้ที่ดิน

จากการสำรวจการใช้ประโยชน์ที่ดินของ ตำบลคงคินแดง อำเภอหนองม่วง จังหวัดลพบุรี ในปี พ.ศ. 2552 โดยส่วนวิเคราะห์สภาพการใช้ที่ดินที่ 1 สำนักสำรวจดินและวางแผนการใช้ที่ดิน พบว่า ตำบลคงคินแดง มีเนื้อที่ทั้งหมด 69,371 ไร่ มีการใช้ประโยชน์ที่ดินจำแนกเป็น 5 ประเภท โดยเป็นพื้นที่ประเภทเกษตรกรรมสูงเป็นอันดับหนึ่ง มีเนื้อที่ 65,301 ไร่หรือร้อยละ 94.14 ส่วนใหญ่เป็นอ้อยถึง 40,746 ไร่ หรือร้อยละ 58.74 รองลงมาคือ พื้นที่ประเภทชุมชนและสิ่งก่อสร้างมีเนื้อที่ 2,185 ไร่หรือร้อยละ 3.15 ของพื้นที่ อันดับสามได้แก่พื้นที่ป่าไม้ โดยมีเนื้อที่ 1,328 ไร่ หรือร้อยละ 1.91 ของพื้นที่ตำบล อันดับสี่ได้แก่พื้นที่ประเภทแหล่ง มีเนื้อที่ 510 ไร่ หรือร้อยละ 0.73 ส่วนใหญ่เป็นแม่น้ำลำคลอง ร้อยละ 0.61 และพื้นที่ประเภทอื่นๆ น้ำจัดอยู่ในอันดับสุดท้ายมีเนื้อที่ 47 ไร่ หรือร้อยละ 0.07 สรุปได้ตามรูปที่ 3-2

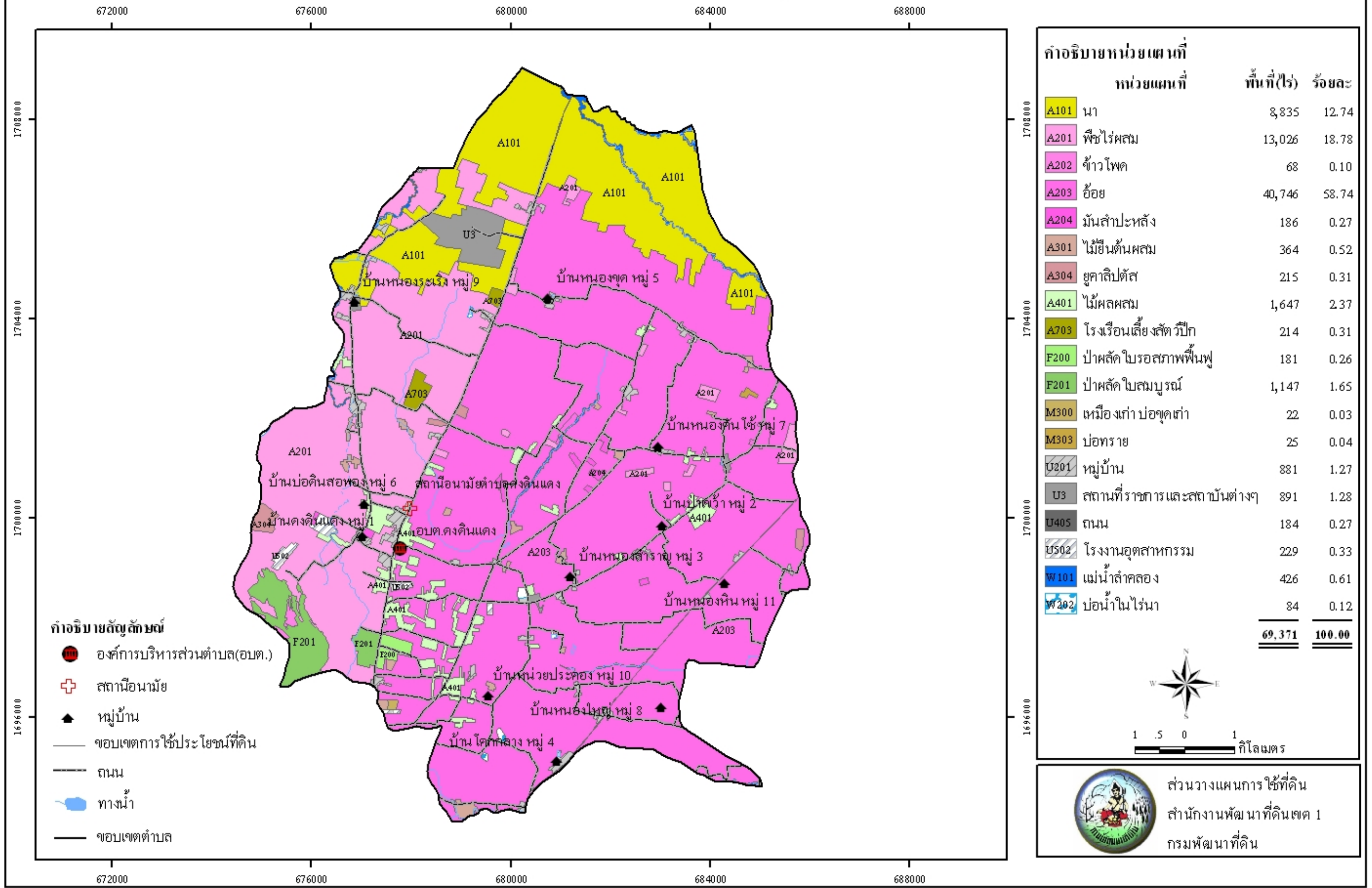
รูปที่ 3-2 สัดส่วนการใช้ประโยชน์ที่ดินตำบลดงดินแดง

ตารางที่ 3-2 สภาพการใช้ที่ดินตามประเภทต่างๆ ในปัจจุบันของตำบลดงดินแดง อำเภอหนองม่วง จังหวัดลพบุรี

ประเภทการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
	ไร่	ร้อยละ
1. พื้นที่เกษตรกรรม	65,301	94.14
- อ้อย	40,746	58.74
- พืชไร่ผสม	13,026	18.78
- นา	8,835	12.74
- ไม้ผลผสม	1,647	2.37
- ไม้ยืนต้นผสม	364	0.52
- ยูคาลิปตัส	215	0.31
- โรงเรือนเลี้ยงสัตว์ปีก	214	0.31
- มันสำปะหลัง	186	0.27
- ข้าวโพด	68	0.10
2. พื้นที่ชุมชนและสิ่งก่อสร้าง	2,185	3.15
- สถานที่ราชการและสถาบันต่างๆ	891	1.28
- หมู่บ้าน	881	1.27
- โรงงานอุตสาหกรรม	229	0.33
- ถนน	184	0.27

ประเภทการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
	ไร่	ร้อยละ
3. พื้นที่ป่าไม้	1,328	1.91
- ป่าผลัดใบสมบูรณ์	1,147	1.65
- ป่าผลัดใบรอสภาพฟื้นฟู	181	0.26
4. พื้นที่แหล่งน้ำ	510	0.73
- แม่น้ำลำคลอง	426	0.61
- บ่อน้ำในไร่นา	84	0.12
5. พื้นที่อื่นๆ	47	0.07
- บ่อทราย	25	0.04
- เหมืองเก่า บ่อขุดเก่า	22	0.03
รวม	69,371	100.00

แผนที่สภาพการใช้ที่ดิน ตำบลลงดินแดง อำเภอนางรอง จังหวัดลพบุรี

รูปที่ 3-3 แผนที่สภาพการใช้ที่ดิน ตำบลลงดินแดง อำเภอนางรอง จังหวัดลพบุรี

บทที่ 4

การประเมินคุณภาพที่ดิน

การประเมินคุณภาพที่ดิน เป็นการพิจารณาศักยภาพของหน่วยทรัพยากรดินต่อการใช้ประโยชน์ที่ดินประเภทต่างๆ ในระดับการจัดการที่แตกต่างกัน โดยพิจารณาจากสมบัติของดินด้านกายภาพและเคมี สถานภาพเศรษฐกิจและสังคม สภาพแวดล้อมที่มีผลต่อการเจริญเติบโตของพืช รวมทั้งความยากง่ายในการใช้ประโยชน์ที่ดินในการปลูกพืช หรือประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดิน

4.1 คุณภาพที่ดินที่นำมาประเมิน

คุณภาพที่ดิน (Land Qualities :LQ) ที่นำมาประเมินสำหรับการปลูกพืชในระบบของ FAO Framework ได้กำหนดไว้ 25 ชนิด สำหรับในพื้นที่ตำบลนี้อาจนำคุณภาพที่ดินมาประเมินเพียงไม่กี่ชนิด ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความพร้อมของข้อมูล ความแตกต่างของภูมิภาค และระดับความรุนแรงของคุณลักษณะดินที่มีผลต่อผลผลิตตลอดจนชนิดของพืช และความต้องการการใช้ประโยชน์ที่ดิน (Land Use Requirements : LUR) ดังนั้นคุณภาพที่ดินที่นำมาใช้มีดังนี้

- **ระบบอุณหภูมิ (Temperature regime :t)** คุณลักษณะที่ดินที่เป็นตัวแทน ได้แก่ ค่าอุณหภูมิเฉลี่ยในฤดูเพาะปลูกเพราะอุณหภูมิมิอิทธิพลต่อการงอกของเมล็ด การออกดอกของพืชบางชนิด และมีส่วนสัมพันธ์กับขบวนการสังเคราะห์แสง ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อเจริญเติบโตของพืช

- **ความชุ่มชื้นที่เป็นประโยชน์ต่อรากพืช (Moisture availability : m)** คุณลักษณะที่ดินที่เป็นตัวแทน ได้แก่ ระยะเวลาของการท่วมขังของน้ำในฤดูฝน ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยในรอบปีหรือความต้องการน้ำในช่วงการเจริญเติบโตของพืช และลักษณะของเนื้อดิน ซึ่งมีผลทางอ้อมในเรื่องความจุในการอุ้มน้ำที่เป็นประโยชน์ต่อพืช

- **ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช (Oxygen availability : o)** คุณลักษณะที่ดินที่เป็นตัวแทน ได้แก่ สภาพการระบายน้ำของดิน ทั้งนี้พืชโดยทั่วไปรากพืชต้องการออกซิเจนในขบวนการหายใจ

- **ความเป็นประโยชน์ของธาตุอาหาร (Nutrient availability : s)** คุณลักษณะที่ดินที่เป็นตัวแทน ได้แก่ ปริมาณธาตุอาหารพืชในดิน

- **สภาวะการหยั่งลึกของราก (Rooting conditions :r)** คุณลักษณะที่ดินที่เป็นตัวแทน ได้แก่ ความลึกของดิน ความลึกของระดับน้ำใต้ดิน และชั้นการหยั่งลึกของราก โดยความยากง่ายของการ

หยังลึกของรากในดินมีปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ลักษณะเนื้อดิน โครงสร้างของดิน การเกาะตัวของดิน และปริมาณกรวดหรือเศษหินที่พบในหน้าตัดดิน

- ความเสียหายจากน้ำท่วม (Flood hazard :f) คุณลักษณะที่ดินที่เป็นตัวแทน ได้แก่ จำนวนครั้งที่น้ำท่วมในช่วงรอบปี

- การมีเกลือมากเกินไป (Excess of salts :x) คุณลักษณะที่ดินที่เป็นตัวแทน ได้แก่ ปริมาณเกลืออิสระที่สะสมมากเกินไปจนเป็นอันตรายต่อการเจริญเติบโตของพืช

- สารพิษ (Soil toxicities :z) ระดับความลึกของชั้น jarosite ซึ่งจะมีอิทธิพลต่อปฏิกิริยาของดินจะทำให้ดินเป็นกรดจัดมาก ปริมาณซัลเฟตของเหล็กและอลูมิเนียมในดินจะสูงมากจนเป็นพิษต่อพืช ในที่นี้พิจารณาความเป็นกรดเป็นด่างของดินซึ่งจะมีผลต่อความเจริญเติบโตของพืช เนื่องจากปฏิกิริยาดินจะทำให้สภาพต่างๆ ทางด้านเคมีและชีวภาพของดินถูกเปลี่ยนไปในสภาพที่เหมาะสมหรือไม่เหมาะสมต่อพืชที่ปลูกหรือมีผลต่อกิจกรรมของจุลินทรีย์ในดิน โดยกิจกรรมของจุลินทรีย์ในดินสามารถเป็นตัวควบคุมระดับของธาตุอาหารที่เป็นประโยชน์ต่อพืชได้ ด้วยสาเหตุนี้จึงต้องมีการปรับปรุงสภาพความเป็นกรดเป็นด่าง ของดิน โดยขึ้นอยู่กับชนิดของพืชที่ปลูกด้วย เพื่อให้ความเป็นกรดเป็นด่างของดินอยู่ในสภาพที่เหมาะสม

- ศักยภาพการใช้เครื่องจักร (Potential for mechanization :w) คุณลักษณะที่ดินที่เป็นตัวแทน ได้แก่ ความลาดชันของพื้นที่ ปริมาณหิน โคล่ ปริมาณก้อนหิน และการมีเนื้อดินเหนียวจัดซึ่งปัจจัยทั้ง 4 นี้ อาจเป็นอุปสรรคต่อการไถพรวนโดยเครื่องจักร

- ความเสียหายจากการกัดกร่อน (Erosion hazard :e) คุณลักษณะ ที่ดินที่เป็นตัวแทน ได้แก่ ความลาดชันของพื้นที่

4.2 การจำแนกชั้นความเหมาะสมของที่ดิน

หลักการของ FAO Framework ได้จำแนกอันดับความเหมาะสมของที่ดินเป็น 2 อันดับ (Order) คือ

(1) อันดับที่เหมาะสม(Order S : Suitability)

(2) อันดับที่ไม่เหมาะสม(Order N : Not Suitability)

และจาก 2 อันดับที่ได้แบ่งย่อยออกเป็น 4 ชั้น (Class) ดังนี้

S1 : ชั้นที่มีความเหมาะสมสูง (Highly Suitable)

S2 : ชั้นที่มีความเหมาะสมปานกลาง (Moderately Suitable)

S3 : ชั้นที่มีความเหมาะสมเล็กน้อย (Marginally Suitable)

N : ชั้นที่ไม่มีความเหมาะสม (Not Suitable)

การจำแนกชั้นความเหมาะสมของที่ดินในพื้นที่ตำบลเป็นการประเมินความสามารถของดินหรือประเมินศักยภาพของดินต่อการปลูกพืชหรือประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดินที่ได้กล่าวไว้แล้ว โดยการหาความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพที่ดินจากชุดดินที่ได้ทำการสำรวจไว้ในชั้นละเอียด (ส่วนสำรวจจำแนกดินที่ 1, 2551) กับความต้องการปัจจัยต่างๆ ที่มีผลต่อการเจริญเติบโตและให้ผลผลิตของพืชหรือประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดินแต่ละชนิด เพื่อจำแนกชั้นความเหมาะสมของชุดดินต่างๆ ต่อประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดิน

ทั้งนี้ ได้ทำการจำแนกชั้นความเหมาะสมของที่ดินดังกล่าวออกเป็น 4 ชั้น โดยใช้ปัจจัยหรือข้อพิจารณาต่างๆ พิจารณาผลของการจำแนกชั้นความเหมาะสมของที่ดินในพื้นที่ตำบลได้ดังตารางที่ 4-1 และการจำแนกชั้นความเหมาะสมของที่ดินดังกล่าว สามารถสรุปชุดดินและเนื้อที่ของแต่ละประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดินที่มีชั้นความเหมาะสมของที่ดินสูง ปานกลาง และความเหมาะสมเล็กน้อยดังตารางที่ 4-2, 4-3 และ 4-4 ตามลำดับ

ตารางที่ 4-1 ชั้นความเหมาะสมเล็กน้อยของที่ดิน ตำบลคงดินแดง อำเภอหนองม่วง จังหวัดลพบุรี

หน่วย แผนที่ดิน	ข้าว	ข้าวโพด	ทานตะวัน	มันสำปะหลัง	อ้อย	มะม่วง	มะขาม	ทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์	พื้นที่ (ไร่)	ร้อยละ
เขตน้ำฝน									66,676	96.12
6	S2m	N	N	N	N	N	N	N	2,208	3.18
28	N	S2m	S2m	S2m	S3m	S2ms	S2ms	S2mz	56,060	80.81
29B	N	S2n	S2n	S3z	S3m	S2msnz	S2msnz	S2msnz	945	1.36
33	N	S2mon	S2mon	S2mo	S3m	S2msnz	S2moz	S2m	3,271	4.72
52	N	S3rk	S3rk	S3rk	S3mrk	S3r	S3r	S2mrk	94	0.14
54	N	S2m	S2m	S2m	S3m	S2m	S2m	S2mz	2,872	4.14
56C	N	S2msnrke	S2msnrke	S2msnrzke	S3m	S3rk	S3rk	S2msn	427	0.62
62	N	N	N	N	N	N	N	N	799	1.15
หน่วยพื้นที่ เบ็ดเตล็ด									2,695	3.88
U	-	-	-	-	-	-	-	-	2,185	3.15
W	-	-	-	-	-	-	-	-	510	0.73
รวม									47,472	100

คำอธิบาย

- S1 = ชั้นที่มีความเหมาะสมของที่ดินสูง
- S2 = ชั้นที่มีความเหมาะสมของที่ดินปานกลาง
- S3 = ชั้นที่มีความเหมาะสมของที่ดินเล็กน้อย
- N = ชั้นที่ไม่มีความเหมาะสมของที่ดิน
- m = ข้อจำกัดที่ของดินเนื่องจากความชุ่มชื้นที่เป็นประโยชน์ต่อพืช
- o = ข้อจำกัดที่ของดินเนื่องจากความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช

- s = ข้อจำกัดที่ดินเนื่องจากความเป็นประโยชน์ของธาตุอาหารพืช
- n = ข้อจำกัดที่ดินเนื่องจากความจุในการดูดซับธาตุอาหาร
- r = ข้อจำกัดของที่ดินเนื่องจากเป็นอุปสรรคต่อการหยั่งลึกของราก
- x = ข้อจำกัดของที่ดินเนื่องจากมีเกลือมากเกินไป
- k = ข้อจำกัดของที่ดินเนื่องจากสภาวะเขตกรรม

ตารางที่ 4-2 ชั้นความเหมาะสมปานกลาง (S2) ของที่ดินแต่ละประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดิน
ตำบลดงดินแดง อำเภอหนองม่วง จังหวัดลพบุรี

การใช้ประโยชน์ที่ดิน	หน่วยที่ดิน	
	เขตน้ำฝน	เขตชลประทาน
1. ข้าว	-	-
2. ข้าวโพด	28,29B,33,54,56C	-
3. ทานตะวัน	28,29B,33,54,56C	-
4. มันสำปะหลัง	28,29B,33,54,56C	-
5. อ้อย	-	-
6. มะม่วง	28,29B,33,54	-
7. มะขาม	28,29B,33,54	-
8. ทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์	28,29B,33,52,54,56C	-

ตารางที่ 4-3 ชั้นความเหมาะสมเล็กน้อย (S3) ของที่ดินแต่ละประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดิน
ตำบลคงดินแดง อำเภอหนองม่วง จังหวัดลพบุรี

การใช้ประโยชน์ที่ดิน	หน่วยที่ดิน	
	เขตน้ำฝน	เขตชลประทาน
1. ข้าว	-	-
2. ข้าวโพด	52	-
3. ทานตะวัน	52	-
4. มันสำปะหลัง	52	-
5. อ้อย	28,29B,33,52,54,56C	-
6. มะม่วง	52,56C	-
7. มะขาม	52,56C	-
8. ทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์	-	-

บทที่ 5

ศักยภาพของพื้นที่ปัญหา – ความต้องการและทัศนคติของเกษตรกร

ศักยภาพของพื้นที่และความต้องการของเกษตรกร ได้จากการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลปฐมภูมิที่สำรวจได้ในพื้นที่ตำบลและข้อมูลทุติยภูมิ รายงานแผนพัฒนาการเกษตร แผนพัฒนา 3 ปีและแผนยุทธศาสตร์การพัฒนากองการบริหารส่วนตำบลและหรือเทศบาล โดยแบ่งการศึกษาออกเป็น 3 ส่วนได้แก่ ส่วนที่ 1 ทัศนคติของเกษตรกรด้านการใช้และพัฒนาที่ดิน ส่วนที่ 2 ปัญหาของเกษตรกร(ปัญหาด้านการประกอบอาชีพและปัญหาด้านการครองชีพ) และความต้องการของเกษตรกร(ความต้องการด้านการประกอบอาชีพและความต้องการด้านการครองชีพ)ส่วนที่ 3 ศักยภาพของพื้นที่(จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและข้อจำกัดของพื้นที่)

5.1 ทัศนคติของเกษตรกรด้านการใช้และการพัฒนาที่ดิน

จากการสำรวจเกษตรกรตัวอย่างเกี่ยวกับทัศนคติด้านการใช้และการพัฒนาที่ดิน พบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่ปลูกข้าวนอกเขตชลประทาน สภาพดินที่ใช้ทำการเกษตรในปัจจุบันส่วนใหญ่เป็นดินดำ ดินเหนียวและดินร่วน หากสภาพดินเสื่อมโทรมเกษตรกรตัวอย่างส่วนใหญ่มีวิธีการแก้ไขปัญหาด้วยการใส่ปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอก ใส่ปุ๋ยชีวภาพและใส่ปุ๋ยเคมี ในด้านแหล่งน้ำที่ใช้ในการทำเกษตรเกษตรกรตัวอย่างส่วนใหญ่จะใช้น้ำฝนเป็นหลักโดยในบางพื้นที่จะใช้น้ำจากห้วย คลองเกี่ยวกับปัญหาภัยแล้งหรือขาดแคลนน้ำในพื้นที่การเกษตรเกษตรกรตัวอย่างทั้งหมดประสบปัญหาโดยส่วนใหญ่จะประสบปัญหา 1-2 ปีต่อครั้ง ส่วนปัญหาน้ำท่วมมีเกษตรกรตัวอย่างร้อยละ 63.64 ของเกษตรกรตัวอย่างทั้งหมดที่ประสบปัญหาโดยส่วนใหญ่จะประสบปัญหา 1-2 ปีต่อครั้ง ในด้านความต้องการที่จะเปลี่ยนแปลงชนิดพืชที่ปลูกอยู่เดิมเป็นพืชอุตสาหกรรมเช่น อ้อยโรงงาน มันสำปะหลัง ยางพารา ยูคาลิปตัส ไม้ผลหรือสับปะรด เกษตรกรตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่ต้องการเปลี่ยนแปลงหรือร้อยละ 95.45 ของเกษตรกรตัวอย่างทั้งหมดโดยให้เหตุผลว่าพืชเดิมที่ปลูกมีโรงงานรับซื้อ ราคาผลผลิตดี มีตลาดรองรับและเป็นพืชที่ให้ผลผลิตนานหลายปี ในด้านความสนใจต่อพืชชนิดใหม่หรือพันธุ์ใหม่หรือเทคโนโลยีใหม่เกษตรกรตัวอย่างร้อยละ 54.55 มีความสนใจและมีความสนใจในการทำเกษตรอินทรีย์แบบใช้สารเคมีระดับปลอดภัยและปัจจุบันการทำเกษตรอินทรีย์ในตำบลยังไม่แพร่หลายมากนัก นอกจากนี้เกษตรกรตัวอย่างเกือบทั้งหมดยังมีความสนใจในการทำเกษตรแบบพอเพียง เกี่ยวกับการรวมกลุ่มกันผลิตหรือขายผลผลิตทางการเกษตรมีเกษตรกรตัวอย่างร้อยละ 77.27 ของเกษตรกรตัวอย่างทั้งหมดไม่มีการรวมกลุ่มกันผลิตหรือขายผลผลิตซึ่งทำให้ไม่มีอำนาจในการต่อรองราคาสินค้า สำหรับแนวทางในการเพิ่มผลผลิตทางการเกษตรมีเกษตรกรตัวอย่างร้อยละ 95.45 ของเกษตรกรตัวอย่างทั้งหมดที่ทราบ

แนวทางในการเพิ่มผลผลิตโดยส่วนใหญ่จะใช้วิธีการใส่ปุ๋ยเคมี ปุ๋ยอินทรีย์ ปุ๋ยชีวภาพและวัสดุต่างๆ เพื่อปรับปรุงบำรุงดิน เข้ารับการฝึกอบรมหรือหาความรู้เพิ่ม เพิ่มพื้นที่และปลูกพืชปุ๋ยสด เช่น พืชตระกูลถั่ว โสนอัฟริกัน ปอเทืองแล้วไถกลบ ในด้านการเลี้ยงสัตว์เพื่อการค้ามีเกษตรกรตัวอย่างร้อยละ 81.82 ของเกษตรกรตัวอย่างทั้งหมดไม่เลี้ยงสัตว์เพื่อการค้า

ในด้านการให้บริการจากกรมพัฒนาที่ดิน พบว่าเกษตรกรตัวอย่างเกือบทั้งหมดเคยได้รับบริการจากกรมพัฒนาที่ดินโดยประเภทบริการที่ได้รับได้แก่ สารเร่ง(พด.ต่างๆ) ปุ๋ยหมักและเข้ารับการฝึกอบรมหรือดูงาน เกษตรกรตัวอย่างทั้งหมดต้องการความช่วยเหลือด้านการพัฒนาแหล่งน้ำ โดยเฉพาะบ่อ สระในไร่นา ขุดลอกแหล่งน้ำและทำฝายกั้นน้ำ ในด้านความยินดีที่จะปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำในพื้นที่การเกษตรบางส่วนเกษตรกรตัวอย่างส่วนใหญ่ยินดีที่จะทำตามหรือร้อยละ 81.82 ของเกษตรกรตัวอย่างทั้งหมด เกษตรกรตัวอย่างเกือบทั้งหมดเคยรับทราบเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ปรับปรุงบำรุงดินของกรมพัฒนาที่ดินและร้อยละ 88.89 เคยทดลองใช้ผลิตภัณฑ์โดยได้รับคำแนะนำจากเจ้าหน้าที่กรมพัฒนาที่ดิน หมอดินอาสาและสื่อต่างๆ สำหรับผลิตภัณฑ์ของกรมพัฒนาที่ดินที่ใช้ในการปรับปรุงบำรุงดินที่เกษตรกรตัวอย่างต้องการมากที่สุดได้แก่ สารเร่งพด.2 ใช้ผลิตปุ๋ยน้ำหมักชีวภาพ สารเร่งพด.1 ใช้ทำปุ๋ยหมัก เมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสดและสารเร่งพด.7 ใช้ผลิตสารป้องกันแมลงศัตรูพืช ดังตารางที่ 5-1

ตารางที่ 5-1 ทักษะของเกษตรกรด้านการใช้และพัฒนาที่ดิน ตำบลคงดินแดง อำเภอหนองม่วง จังหวัดลพบุรี

รายการ	ร้อยละ
➤ พืชหลักที่เกษตรกรปลูก	
ข้าว	40.91
เขตชลประทาน	11.11
นอกเขตชลประทาน	88.89
อ้อยโรงงาน	59.09
➤ สภาพดินที่เกษตรกรปลูกพืชหลัก	
ดินไม่มีปัญหา	
ดินดำ	63.64
ดินเหนียว	63.64
ดินร่วน	27.27

ตารางที่ 5-1 (ต่อ)

รายการ	ร้อยละ
➤ วิธีแก้ไขดินเสื่อมโทรมของเกษตรกร	
ใส่วัสดุปรับปรุงบำรุงดิน	
ใส่ปุ๋ยหมัก/ปุ๋ยคอก	77.27
ใส่ปุ๋ยชีวภาพ	68.18
ใส่ปุ๋ยเคมี	31.82
ใช้ปุ๋ยพืชสด เช่น โสน ถั่วต่างๆ	22.73
วิธีการอื่นๆ	
ไถพรวนหลายครั้ง	18.18
➤ แหล่งน้ำที่เกษตรกรใช้ในการทำการเกษตร	
แหล่งน้ำธรรมชาติ	
น้ำฝน	95.45
ห้วย คลอง	13.64
แหล่งน้ำที่สร้างขึ้น	
บ่อบาดาล บ่อ สระ เหมือง/ฝาย/ฝายน้ำล้น	31.82
➤ พื้นที่ทำการเกษตรของเกษตรกรประสบปัญหาภัยแล้ง/ขาดแคลนน้ำที่ทำให้พืชที่ปลูกเสียหาย	
มี	100.00
➤ ช่วงระยะเวลาที่เกิดปัญหาภัยแล้ง/ขาดแคลนน้ำ	
ทุกปี	18.18
1-2 ปีต่อครั้ง	54.55
3-5 ปีต่อครั้ง	27.27
➤ พื้นที่ทำการเกษตรของเกษตรกรประสบปัญหาน้ำท่วมที่ทำให้พืชที่ปลูกเสียหาย	
ไม่มี	36.36
มี	63.64
➤ ช่วงระยะเวลาการเกิดปัญหาน้ำท่วมพื้นที่ทำการเกษตร	
ทุกปี	21.43
1-2 ปีต่อครั้ง	71.43
3-5 ปีต่อครั้ง	7.14

ตารางที่ 5-1 (ต่อ)

รายการ	ร้อยละ
➤ เกษตรกรต้องการเปลี่ยนจากพืชที่ปลูกอยู่เดิมเป็นพืชอุตสาหกรรม	
ไม่ต้องการ	95.45
ต้องการ	4.55
➤ พืชที่เกษตรกรต้องการปลูกทดแทนพืชเดิม	
อ้อยโรงงาน	100.00
มันสำปะหลัง	100.00
➤ เกษตรกรไม่ต้องการเปลี่ยนชนิดพืชที่ปลูกเพราะพืชเดิม	
มีโรงงานรับซื้อ	80.95
ราคาผลผลิตดี	42.86
มีตลาดรองรับ/เป็นที่ต้องการของตลาด	33.33
เป็นพืชที่ให้ผลผลิตนานหลายปี	14.29
➤ ความสนใจของเกษตรกร เมื่อมีผู้มาแนะนำส่งเสริมพืชชนิดใหม่หรือพันธุ์ใหม่หรือเทคโนโลยีใหม่	
ไม่สนใจ	4.55
สนใจ	54.55
ไม่แน่ใจ	40.91
➤ แนวทางของเกษตรกรในการเพิ่มผลผลิตพืช	
ไม่ทราบ	4.55
ทราบ	95.45
ใส่ปุ๋ยเคมี ปุ๋ยอินทรีย์ ปุ๋ยชีวภาพ และวัสดุต่างๆ เพื่อปรับปรุงบำรุงดิน	76.19
เข้ารับการฝึกอบรม/หาความรู้เพิ่ม	61.90
เพิ่มพื้นที่เพาะปลูก	57.14
ปลูกพืชปุ๋ยสด เช่น พืชตระกูลถั่ว โสนอัฟริกัน ปอเทือง แล้วไถกลบ	47.62
ลงทุนสร้างแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร เช่น ขุดสระ ขุดบ่อ	33.33
➤ ความสนใจของเกษตรกรในการทำการเกษตรอินทรีย์	
ไม่สนใจ	4.55
สนใจ	95.45

ตารางที่ 5-1 (ต่อ)

	รายการ	ร้อยละ
➤ ชนิดของเกษตรกรอินทรีย์ที่เกษตรกรสนใจ	ไม่ใช้สารเคมี	47.62
	ใช้สารเคมีระดับปลอดภัย	52.38
➤ การทำการเกษตรอินทรีย์ในหมู่บ้าน/ตำบล	ไม่มี	54.55
	มี	45.45
➤ ความสนใจของเกษตรกรที่จะทำการเกษตรแบบพอเพียง	สนใจ	90.91
	ไม่แน่ใจ	9.09
➤ การรวมกลุ่มกันผลิตหรือจำหน่ายผลผลิตทางการเกษตรในหมู่บ้าน	ไม่มี	77.27
	มี	22.73
➤ เกษตรกรมีการเลี้ยงสัตว์ไว้เพื่อจำหน่ายเป็นรายได้	ไม่เลี้ยง	81.82
	เลี้ยง	18.18
➤ ชนิดของสัตว์ที่เลี้ยง	สัตว์ปีก	75.00
	โคเนื้อ	25.00
	โคนม	25.00
	ปลา	25.00
➤ บริการจากกรมพัฒนาที่ดินที่เกษตรกรในหมู่บ้าน/ตำบล เคยได้รับ	ไม่มี	27.27
	มี	72.73
➤ ชนิดของบริการที่ได้รับจากกรมพัฒนาที่ดิน	ผลิตภัณฑ์ปรับปรุงบำรุงดิน(สารเร่ง พด. ต่างๆ)	100.00
	ปุ๋ยหมัก	62.50
	เข้ารับการศึกษาอบรม/ดูงาน	25.00

ตารางที่ 5-1 (ต่อ)

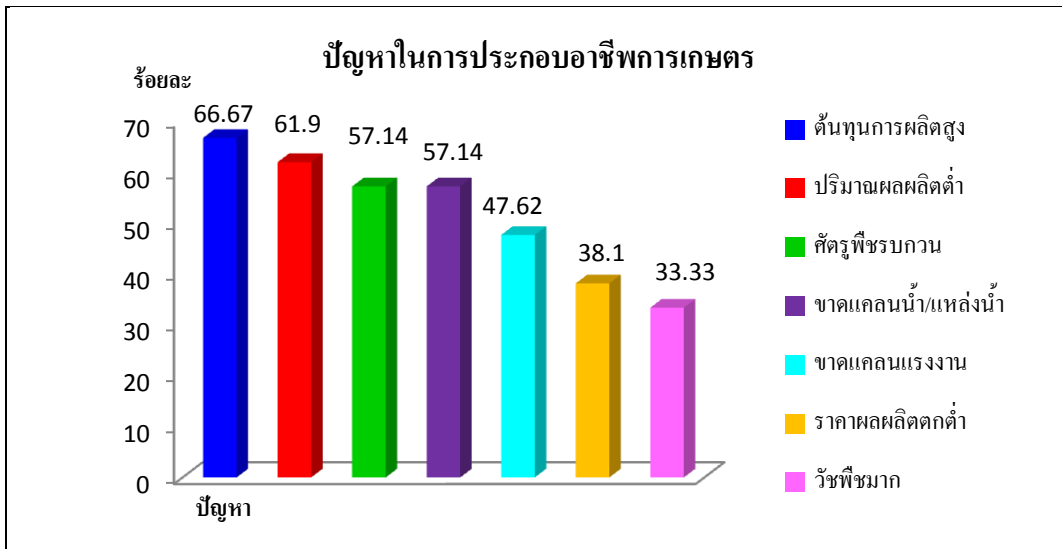
รายการ	ร้อยละ
ตรวจสอบสภาพดิน	18.75
➤ การพัฒนาแหล่งน้ำในหมู่บ้าน เกษตรกรคิดว่ากรมพัฒนาที่ดินควรสนับสนุน/ช่วยเหลือ สนับสนุน/ช่วยเหลือ	100.00
➤ ประเภทแหล่งน้ำที่เกษตรกรต้องการให้กรมพัฒนาที่ดินช่วยเหลือ ได้แก่	
บ่อ สระในไร่นา	86.36
ขุดลอกแหล่งน้ำ	36.36
ทำฝายกั้นน้ำ	31.82
➤ ความเต็มใจของเกษตรกรที่จะปลูกหญ้าแฝกเพื่อป้องกันรักษาหน้าดินและอนุรักษ์น้ำใน พื้นที่เพาะปลูก	
ไม่แน่ใจ	18.18
ยินดี	81.82
➤ เกษตรกรเคยรับทราบเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ปรับปรุงบำรุงดิน ของกรมพัฒนาที่ดิน	
ไม่เคย	18.18
เคย	81.82
เกษตรกรที่ทราบข้อมูลผลิตภัณฑ์ของกรมพัฒนาที่ดินเคยทดลองใช้	88.89
เกษตรกรที่ทราบข้อมูลผลิตภัณฑ์ของกรมพัฒนาที่ดินไม่เคยทดลองใช้	11.11
➤ บุคคล/สื่อที่แนะนำให้เกษตรกรใช้ผลิตภัณฑ์ของกรมพัฒนาที่ดิน	
เจ้าหน้าที่กรมพัฒนาที่ดิน	93.75
หมอดินหมู่บ้าน/ตำบล	87.50
สื่อต่างๆ	37.50
➤ ชนิดผลิตภัณฑ์บำรุงดินของกรมพัฒนาที่ดินที่เกษตรกรต้องการใช้	
สารเร่ง พด.2 ใช้ทำปุ๋ยน้ำหมักชีวภาพ	95.45
เมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด	86.36
สารเร่ง พด.1 ใช้ทำปุ๋ยหมัก	86.36
หญ้าแฝก	45.45
สารเร่ง พด.7 ใช้ผลิตสารป้องกันแมลงศัตรูพืช	45.45
สารเร่ง พด.3 ใช้ผลิตเชื้อจุลินทรีย์ควบคุม โรคพืช	40.91
สารเร่ง พด.6 ใช้หมักเศษอาหารเหลือทิ้ง/ดักกลิ่นเหม็นในคอกสัตว์และบำบัดน้ำเสีย	40.91

ที่มา : จากการสำรวจ , 2552

5.2 ปัญหาและความต้องการของเกษตรกร

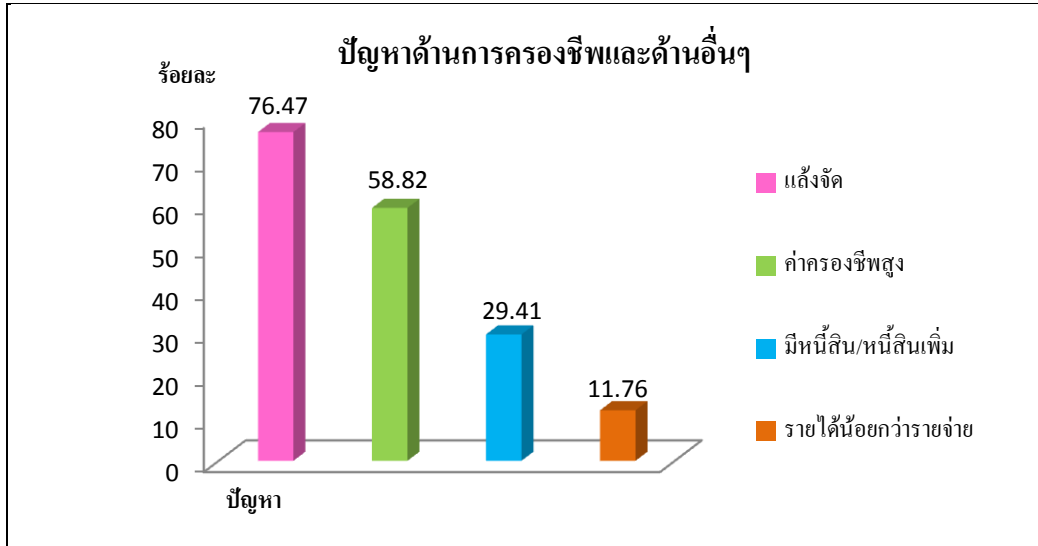
5.2.1 ปัญหาในการประกอบอาชีพด้านการเกษตรและการครองชีพ

จากการสำรวจข้อมูลเกษตรกรตัวอย่าง พบว่าเกษตรกรในตำบลประสบปัญหาที่สำคัญสองประการได้แก่ ปัญหาในการประกอบอาชีพด้านการเกษตรและด้านการครองชีพ ซึ่งปัญหาด้านการเกษตรมีเกษตรกรตัวอย่างทั้งหมดที่ประสบปัญหาหรือร้อยละ 95.45 ของเกษตรกรตัวอย่างทั้งหมดโดยปัญหาที่สำคัญที่เกษตรกรตัวอย่างประสบเป็นอันดับหนึ่งได้แก่ ต้นทุนการผลิตสูงคิดเป็นร้อยละ 66.67 ของจำนวนเกษตรกรตัวอย่างทั้งหมด รองลงมาได้แก่ ปริมาณผลผลิตต่ำ ขาดแคลนน้ำ ศัตรูพืชรบกวนและขาดแคลนแรงงานคิดเป็นร้อยละ 61.90 57.14 และ 57.14 ตามลำดับที่เหลือเป็นปัญหาอื่นๆ ที่แตกต่างกันไป ดังกราฟที่ 5-1

กราฟที่ 5-1 ปัญหาในการประกอบอาชีพการเกษตร

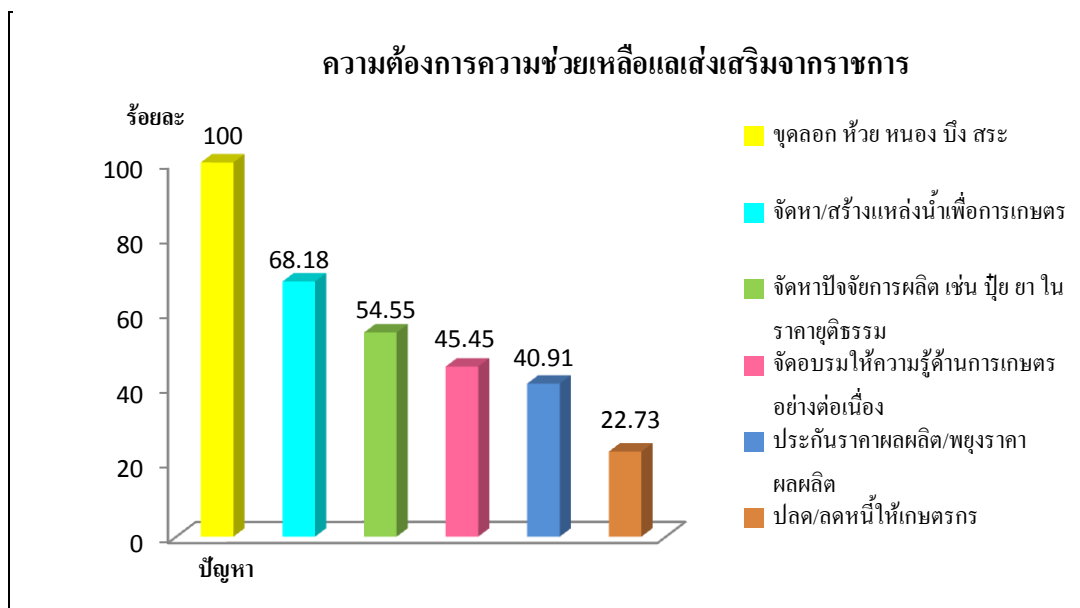
ส่วนปัญหาด้านการครองชีพและด้านอื่นๆ มีเกษตรกรตัวอย่างประสบปัญหาร้อยละ 77.27 ของเกษตรกรตัวอย่างทั้งหมดโดยปัญหาที่สำคัญที่เกษตรกรตัวอย่างประสบเป็นอันดับหนึ่งได้แก่ แล้งจัดคิดเป็นร้อยละ 76.47 ของเกษตรกรตัวอย่างที่ประสบปัญหาด้านการครองชีพและด้านอื่นๆ รองลงมาได้แก่ ค่าครองชีพสูง มีหนี้สินและรายได้น้อยกว่ารายจ่ายคิดเป็นร้อยละ 58.82 29.41 และ 11.76 ดังกราฟที่ 5-2

กราฟที่ 5-2 ปัญหาด้านการครองชีพและด้านอื่นๆ

5.2.2 ความต้องการความช่วยเหลือและส่งเสริมจากราชการ

จากการสำรวจข้อมูลเกษตรกรตัวอย่าง พบว่ามีเกษตรกรตัวอย่างทั้งหมดที่ต้องการความช่วยเหลือจากราชการ ซึ่งความต้องการความช่วยเหลือที่เกษตรกรตัวอย่างต้องการเป็นอันดับหนึ่งได้แก่ ขุดลอก ห้วย หนอง บึงสระคิดเป็นร้อยละ 100.00 ของเกษตรกรตัวอย่างที่ต้องการความช่วยเหลือ รองลงมาได้แก่ จัดหาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร จัดหาปัจจัยการผลิตเช่น ปุ๋ย ยา ในราคายุติธรรมและจัดอบรมให้ความรู้ด้านการเกษตรอย่างต่อเนื่องคิดเป็นร้อยละ 68.18 54.55 และ 45.45 ที่เหลือเป็นความต้องการที่แตกต่างกันไป ดังกราฟที่ 5-3

กราฟที่ 5-3 ความต้องการความช่วยเหลือและส่งเสริมจากราชการ

5.3 ศักยภาพของพื้นที่

ศักยภาพของพื้นที่ ได้จากการศึกษาและวิเคราะห์สภาพให้พื้นที่ของตำบลที่เป็นจุดแข็งและจะอ่อนรวมทั้งปัจจัยภายนอกที่เป็น โอกาสและข้อจำกัดในการพัฒนาในด้านต่างๆ ข้อมูลที่ศึกษาได้จากข้อมูลปฐมภูมิที่สำรวจในพื้นที่ประกอบด้วยข้อมูลทุติยภูมิจากหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องได้แก่นโยบายของระดับต่างๆ แผนพัฒนาจังหวัด แผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล แผนพัฒนา 3 ปี องค์การบริหารส่วนตำบลแผนงานและโครงการต่าง ๆ เป็นต้น ได้ผลการศึกษาดังนี้

ด้านทรัพยากรธรรมชาติ

จุดแข็ง

- สภาพพื้นที่อยู่ในพื้นที่ลุ่มน้ำเจ้าพระยา ซึ่งเป็นพื้นที่ราบลุ่มขนาดใหญ่ ดินมีความอุดมสมบูรณ์สูง
- ทรัพยากรดินส่วนใหญ่เป็นดินเหนียว สีดำ ที่มีความลึกมาก มีความอุดมสมบูรณ์สูง พื้นที่ค่อนข้างเหมาะสำหรับเพาะปลูกพืชไร่
- มีทรัพยากรน้ำที่ได้จากลำน้ำสาขาต่างๆ
- สภาพพื้นที่และภูมิอากาศเอื้อให้สามารถทำการเกษตรได้ตลอดทั้งปี
- มีแหล่งแร่อุตสาหกรรม ได้แก่ หินปูน สำหรับการก่อสร้าง

จุดอ่อน

- พื้นที่ส่วนใหญ่ทำการเกษตรกรรมโดยอาศัยน้ำฝนเพียงอย่างเดียว
- มักประสบปัญหาภัยแล้งอยู่เป็นประจำ นอกจากนี้บางปียังประสบปัญหาน้ำท่วมขังในฤดูน้ำหลากหรือช่วงที่มีพายุฝนพัดผ่าน ทำให้พืชผลทางการเกษตรได้รับความเสียหาย
- เกษตรกรบางส่วนได้ใช้ทรัพยากรดินและน้ำ โดยขาดความตระหนักต่อการบริหารจัดการเพื่อให้สามารถใช้ทรัพยากรได้อย่างคุ้มค่าและยั่งยืน ตัวอย่างเช่น การทำการเกษตรตลอดทั้งปี โดยมิได้พักดินหรือฟื้นฟูและปรับปรุงบำรุงดิน
- เกษตรกรส่วนใหญ่มีการใช้สารเคมีในส่วนของปุ๋ย ยาปราบศัตรูพืชและวัชพืช ในปริมาณมาก บางส่วนได้ตกค้างและสะสมอยู่ในดิน ตลอดจนการปนเปื้อนในแหล่งน้ำ เป็นอันตรายต่อสัตว์น้ำและผู้น้ำ รวมถึงผู้บริโภคผลิตภัณฑ์ผลทางการเกษตร
- พื้นที่ของตำบลไม่มีทรัพยากรป่าไม้ โดยไม่มีพื้นที่ที่มีสภาพปัจจุบันเป็นป่าไม้และไม่มีพื้นที่ป่าไม้ตามกฎหมาย รวมถึงป่าชุมชน อันจะส่งผลต่อสิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศของพื้นที่

โอกาส

- รัฐบาลได้กำหนดเกษตรอินทรีย์เป็นวาระแห่งชาติ ประกอบกับประชาชนมีความต้องการบริโภคอาหารที่ปลอดภัยจากสารพิษมากขึ้น ทำให้เกษตรกรได้ลดปริมาณการใช้สารเคมีลงและหันมาใช้ปุ๋ยอินทรีย์และการกำจัดศัตรูพืชโดยชีววิธีมากขึ้น
- เนื่องจากวิกฤตโลกร้อน ทำให้หน่วยงานของรัฐ มีนโยบายและมาตรการต่างๆ ในการอนุรักษ์พื้นที่ฟูและส่งเสริม การจัดการทรัพยากรดิน น้ำและป่าไม้ อย่างถูกต้องเหมาะสมและยั่งยืนเช่นการไถเศษซากพืชและการปลูกต้นไม้ยืนต้น เป็นต้น
- รัฐบาลมีนโยบายการฟื้นฟูและการใช้ประโยชน์ที่ดินทิ้งร้างและที่ดินว่างเปล่า เพื่อให้ใช้ทรัพยากรที่ดินให้เกิดประโยชน์มากที่สุด

อุปสรรค

- สภาพอากาศปัจจุบันมีความแปรปรวนจากผลกระทบของภาวะโลกร้อน ทำให้เกิดปัญหาภัยธรรมชาติอยู่บ่อยครั้ง รวมถึงการระบาดของโรคและแมลงที่ควบคุมได้ยาก
- นโยบายที่ดิน กำหนดให้ที่ดิน ซึ่งเป็นทรัพยากรที่มีค่า มีราคาและมีเจ้าของ เป็นอุปสรรคทำให้การบริหารจัดการทรัพยากรอื่นๆ ทำได้ยาก โดยเฉพาะในพื้นที่ที่มีการใช้ที่ดินอย่างเข้มข้น

ด้านโครงสร้างพื้นฐาน

จุดแข็ง

- มีระบบสาธารณูปโภคอำนวยความสะดวกที่จำเป็น ทั้งระบบโครงข่ายคมนาคม ไฟฟ้าและน้ำประปา รวมถึงทางลำเลียงผลผลิตจากไร่นาสู่ตลาด ครอบคลุมทั้งตำบล
- มีหน่วยงานดูแลและบริการด้านการศึกษาและสาธารณสุข ครอบคลุมทั้งตำบล
- มีองค์กรส่วนท้องถิ่นรับผิดชอบในการพัฒนาและปรับปรุงระบบโครงสร้างพื้นฐานในพื้นที่ตำบล
- ตั้งอยู่ใกล้กับโรงงานน้ำตาลเกษตรไทย ทำให้สะดวกในการขนส่งและมีตลาดรองรับผลผลิตที่แน่นอน

จุดอ่อน

- พื้นที่ส่วนใหญ่ทำการเกษตรกรรมโดยอาศัยน้ำฝนเพียงอย่างเดียว
- มักประสบปัญหาภัยแล้งอยู่เป็นประจำ นอกจากนี้บางปียังประสบปัญหาน้ำท่วมขังในฤดูน้ำหลากหรือช่วงที่มีพายุฝนพัดผ่าน ทำให้พืชผลทางการเกษตรได้รับความเสียหาย

- เกษตรกรบางส่วนได้ใช้ทรัพยากรดินและน้ำ โดยขาดความตระหนักต่อการบริหารจัดการ เพื่อให้สามารถใช้ทรัพยากรได้อย่างคุ้มค่าและยั่งยืน ตัวอย่างเช่น การทำการเกษตรตลอดทั้งปี โดยมิได้พักดินหรือฟื้นฟูและปรับปรุงบำรุงดิน
- เกษตรกรส่วนใหญ่มีการใช้สารเคมีในส่วนของปุ๋ย ยาปราบศัตรูพืชและวัชพืช ในปริมาณมาก บางส่วนได้ตกค้างและสะสมอยู่ในดิน ตลอดจนการปนเปื้อนในแหล่งน้ำ เป็นอันตรายต่อสัตว์น้ำ และผู้ใช้น้ำ รวมถึงผู้บริโภคผลิตผลทางการเกษตร
- พื้นที่ของตำบลไม่มีทรัพยากรป่าไม้ โดยไม่มีพื้นที่ที่มีสภาพปัจจุบันเป็นป่าไม้และไม่มีพื้นที่ป่าไม้ตามกฎหมาย รวมถึงป่าชุมชน อันจะส่งผลต่อสิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศของพื้นที่

โอกาส

- รัฐบาลได้กำหนดเกษตรอินทรีย์เป็นวาระแห่งชาติ ประกอบกับประชาชนมีความต้องการบริโภคอาหารที่ปลอดภัยจากสารพิษมากขึ้น ทำให้เกษตรกรได้ลดปริมาณการใช้สารเคมีลงและหันมาใช้ปุ๋ยอินทรีย์และการกำจัดศัตรูพืชโดยชีววิธีมากขึ้น
- เนื่องจากวิกฤตโลกร้อน ทำให้หน่วยงานของรัฐ มีนโยบายและมาตรการต่างๆ ในการอนุรักษ์ฟื้นฟูและส่งเสริม การจัดการทรัพยากรดิน น้ำและป่าไม้ อย่างถูกต้องเหมาะสมและยั่งยืนเช่นการไถเศษซากพืชและการปลูกต้นไม้ยืนต้น เป็นต้น
- รัฐบาลมีนโยบายการฟื้นฟูและการใช้ประโยชน์ที่ดินทิ้งร้างและที่ดินว่างเปล่า เพื่อให้ใช้ทรัพยากรที่ดินให้เกิดประโยชน์มากที่สุด

อุปสรรค

- สภาพอากาศปัจจุบันมีความแปรปรวนจากผลกระทบของภาวะโลกร้อน ทำให้เกิดปัญหาภัยธรรมชาติอยู่บ่อยครั้ง รวมถึงการระบาดของโรคและแมลงที่ควบคุมได้ยาก
- นโยบายที่ดิน กำหนดให้ที่ดิน ซึ่งเป็นทรัพยากรที่มีค่า มีราคาและมีเจ้าของ เป็นอุปสรรคทำให้การบริหารจัดการทรัพยากรอื่นๆ ทำได้ยาก โดยเฉพาะในพื้นที่ที่มีการใช้ที่ดินอย่างเข้มข้น

ด้านเศรษฐกิจ

จุดแข็ง

- ตามข้อมูลเกณฑ์ความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) ประชากรในตำบลคงดินแดง มีรายได้เฉลี่ยไม่ต่ำกว่า 23,000 บาทต่อปีต่อคนร้อยละ 70.00 ของประชากรทั้งหมด

- เกษตรกรมีความชำนาญในการทำนาปี รวมถึงปลูกพืชไร่ ได้แก่ อ้อยโรงงาน เกษตรกรที่สำรวจส่วนใหญ่จึงไม่ต้องการเปลี่ยนชนิดพืชเดิมเป็นพืชอุตสาหกรรมเพราะพืชเดิมที่ปลูกมีโรงงานรับซื้อ ราคาผลผลิตดีและมีตลาดรองรับ
- มีการรวมกลุ่มของเกษตรกร โดยได้รับการสนับสนุนและส่งเสริมจากหน่วยงานรัฐ ได้แก่ กลุ่มสตรีแม่บ้านหนองสำราญ กลุ่มปุ๋ยอินทรีย์บ้านเมืงบ้านหน่วยประคอง
- มีการส่งเสริมอาชีพและการเพิ่มรายได้แก่ประชาชน เช่น การฝึกอบรมอาชีพให้แก่ประชาชน สนับสนุนเงินทุนให้แก่กลุ่มอาชีพ จัดหาและส่งเสริมอาชีพให้แก่ผู้มีรายได้น้อยพัฒนา กลุ่มอาชีพให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว
- เกษตรกรที่สำรวจร้อยละ 54.55 ของเกษตรกรตัวอย่างทั้งหมด สนใจรับเทคโนโลยีใหม่และทราบวิธีการเพิ่มผลผลิตทางการเกษตร ได้แก่ ใส่ปุ๋ยเคมี ปุ๋ยอินทรีย์ ปุ๋ยชีวภาพและวัสดุเพื่อปรับปรุงบำรุงดิน เข้ารับการฝึกอบรมหรือหาความรู้เพิ่ม เพิ่มพืชที่เพาะปลูกและปลูกพืชปุ๋ยสดเช่น พืชตระกูลถั่วแล้วไถกลบ
- มีแหล่งสินเชื่อและกองทุนเพื่อให้เกษตรกรกู้ไปประกอบอาชีพ

จุดอ่อน

- ขาดอำนาจต่อรองในการจำหน่ายผลผลิตเพราะการรวมกลุ่มอาชีพยังมีน้อยและบางกลุ่มยังไม่เข้มแข็ง ทำให้ถูกผู้รับซื้อเอาเปรียบ โดยกตราคาผลผลิตให้ต่ำ
- เกษตรกรที่สำรวจส่วนใหญ่ไม่นิยมเลี้ยงสัตว์เพื่อจำหน่ายเป็นรายได้
- การเร่งจำหน่ายผลผลิตหลังการเก็บเกี่ยวทันที ทำให้เกษตรกรได้รับราคาผลผลิตต่ำ
- เกษตรกรมีรายได้น้อยพอรายจ่ายเนื่องจากเกษตรกรขาดความรู้ในด้านการจัดการเงินเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด ทำให้เกิดหนี้สินนอกระบบและในระบบ

โอกาส

- เกษตรกรที่สำรวจส่วนใหญ่ให้ความสนใจในการทำเกษตรแบบพอเพียงและทุกรายสนใจที่จะทำเกษตรอินทรีย์ โดยส่วนใหญ่ต้องการทำแบบใช้สารระดับปลอดภัยเคมี
- นโยบายต่างๆ ของรัฐบาลเอื้ออำนวยในการพัฒนาจังหวัดลพบุรี โดยสร้างความมั่นคงของเศรษฐกิจชุมชน จัดให้มีและพัฒนาศูนย์แสดงสินค้าจำหน่ายผลิตภัณฑ์ประจำตำบล (OTOP) ในระดับจังหวัดและชุมชน
- มีแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล ซึ่งประกอบด้วยแผนงานและโครงการพัฒนาในด้านต่างๆ ได้แก่ แผนถ่ายทอดเทคโนโลยีและแผนการลงทุน แผนธุรกิจชุมชน

- รัฐบาลมีนโยบายแก้ไขปัญหาความยากจน มีการปลดหนี้และไถ่ถอนที่ดินให้แก่เกษตรกรที่เป็นหนี้
นอกระบบ
- รัฐบาลมีนโยบายส่งเสริมการเกษตรทฤษฎีใหม่และการประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการ
ทำการเกษตร

อุปสรรค

- ขาดงบประมาณในการสนับสนุนด้านการเกษตร
- รัฐบาลไม่สามารถประกันราคาสินค้าทางการเกษตรหลายชนิดได้
- เกษตรกรไม่มีความรู้ด้านวิชาการใหม่
- ต้นทุนการผลิตสูงขึ้นเนื่องจากปัจจัยการผลิตมีราคาสูง เช่น ค่าปุ๋ย ค่าสารเคมี พันธุ์พืช พันธุ์สัตว์
ค่าจ้างแรงงานและค่าน้ำมันเชื้อเพลิง โดยเฉพาะน้ำมันเชื้อเพลิง ปุ๋ยเคมีและสารเคมีเนื่องจากต้อง
นำเข้าจากต่างประเทศขณะที่ราคาผลผลิตตกต่ำ
- ราคาผลผลิตการเกษตร โดยเฉพาะข้าว ขึ้นอยู่กับตลาดโลกและตลาดภูมิภาค การแก้ไขปัญหา
ราคาผลผลิตตกต่ำจึงทำได้ลำบาก
- ภัยธรรมชาติ เช่น ภัยแล้งและน้ำท่วม ทำให้ผลผลิตต่ำ

ด้านสังคม

จุดแข็ง

- ประชากรส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ ซึ่งมีการประกอบกิจกรรมตามประเพณีและตาม
วัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่น
- ประชากรส่วนใหญ่จบการศึกษาภาคบังคับ
- ประชาชนมีลักษณะชุมชนและวิถีชีวิตแบบเครือญาติ พี่น้องกันเป็นส่วนใหญ่ ทำให้มีความ
สามัคคีและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน
- มีการพัฒนา ส่งเสริม สนับสนุนกลุ่มต่างๆ ในตำบลให้มีความเข้มแข็ง
- ประชาชนให้ความสำคัญและรักษาความเป็นเอกลักษณ์และวัฒนธรรมอันดีงามของท้องถิ่น

จุดอ่อน

- ประชากรรวมทั้งเกษตรกรรายจน รายได้น้อยกว่ารายจ่ายเพราะขาดวินัยในการใช้จ่ายค่าครองชีพสูงทำให้มีหนี้สินทั้งในระบบและนอกระบบอย่างต่อเนื่อง
- ประชากรส่วนใหญ่จบการศึกษาภาคบังคับ ทำให้มีความคิดในการแข่งขันเพื่อประกอบอาชีพน้อยขาดความคิดริเริ่มไม่กล้าลงทุน เกษตรกรบางส่วนขาดความรู้และไม่มี การนำเทคโนโลยีใหม่ๆ มาใช้ในการปลูกพืชและเลี้ยงสัตว์
- ประชากรร้อยละ 63.64 ของเกษตรกรตัวอย่างทั้งหมดประสบปัญหาหนี้ท่วม 1 – 2 ปีต่อครั้ง ทำให้ทรัพย์สินและบ้านเรือนเสียหาย
- มีปัญหาเรื่องยาเสพติดระบาด

โอกาส

- มีหน่วยงานที่รับผิดชอบในการส่งเสริมอาชีพและพัฒนาการเกษตรในพื้นที่หลายหน่วยงาน เช่น ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตร องค์การบริหารส่วนตำบล สถานีพัฒนาที่ดิน ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรและสำนักงานพัฒนาชุมชน เป็นต้น
- หน่วยงานระดับท้องถิ่นมีนโยบายในการพัฒนาทางวิชาการควบคู่กับการส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่นและสนับสนุนด้านกีฬาในตำบล โดยสนับสนุนอุปกรณ์กีฬาและสถานที่ออกกำลังกาย เพื่อให้ประชาชนมีร่างกายแข็งแรง ปลอดภัยจากยาเสพติด
- ขยายฐานการสงเคราะห์ผู้สูงอายุ คนพิการ ผู้ยากจนไร้โอกาส โดยเพิ่มสัดส่วนงบประมาณและให้ชุมชนมีส่วนร่วมดำเนินการทุกขั้นตอน

อุปสรรค

- การแปรเปลี่ยนความเจริญจากภาคเกษตรกรรมไปสู่ภาคอุตสาหกรรม ตลอดจนการพัฒนาการศึกษา ซึ่งเน้นภาคธุรกิจอุตสาหกรรมมากกว่าเกษตรกรรม ทำให้สภาพสังคมเปลี่ยนไปและมีปัญหาอื่นๆ ตามมา เช่น ปัญหาการว่างงานและปัญหาแพร่ระบาดของยาเสพติด เป็นต้น
- การกระจายอำนาจของส่วนภูมิภาคให้ท้องถิ่นยังไม่เต็มรูปแบบเนื่องจากท้องถิ่นยังไม่มีความพร้อมและศักยภาพการรองรับกำลังเริ่มต้น
- ขาดความต่อเนื่องในการดำเนินการตามแผน
- ขาดความชัดเจนในนโยบายการกระจายอำนาจของรัฐบาล ทำให้บุคลากรขาดการประสานงานและความเข้าใจในภารกิจที่ถ่ายโอน

- จำนวนงบประมาณที่ได้รับการสนับสนุนไม่เพียงพอต่อจำนวนโครงการที่ประชาชนเสนอขอรับการช่วยเหลือในแต่ละปี

5.4 ข้อเสนอ/กลยุทธ์เพื่อกำหนดทิศทางการพัฒนา

จากการวิเคราะห์ศักยภาพของพื้นที่ ทำให้สามารถนำมาสร้างเป็นกลยุทธ์เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดแผนพัฒนาต่อไป กลยุทธ์ที่สร้างขึ้นจากการวิเคราะห์ศักยภาพของพื้นที่เป็นตัวอย่างได้พอสังเขปดังนี้

กลยุทธ์ด้านทรัพยากรธรรมชาติ

- ส่งเสริมให้มีการปรับปรุงทรัพยากรดินและน้ำ โดยการใช้เทคโนโลยีชีวภาพ ทดแทนหรือควบคู่กับการใช้ปุ๋ยเคมีหรือสารเคมีมีทางการเกษตรตามความจำเป็น อันจะส่งผลกระทบต่อมูลค่าการนำเข้าสารเคมีเกษตรให้ลดลงและสามารถใช้ทรัพยากรดินได้ยั่งยืนยาวนานมากขึ้น
- ส่งเสริมให้มีการจัดการ การใช้ที่ดินตามความเหมาะสมและศักยภาพของที่ดินและดูแลให้มีการใช้ประโยชน์ที่ดินอย่างคุ้มค่า
- มีการควบคุมดูแลการใช้สารเคมีทางการเกษตรอย่างปลอดภัยไม่ให้ส่งผลและตกค้างในทรัพยากรดินและน้ำ เพื่อให้คุณภาพดินและน้ำมีความปลอดภัยต่อมนุษย์และสิ่งแวดล้อม
- สร้างจิตสำนึกส่วนรวมของชุมชน รวมถึงเยาวชนต่อการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- อนุรักษ์ให้มีการปลูกต้นไม้ เพื่อเพิ่มพื้นที่สีเขียวและลดภาวะโลกร้อน
- ในส่วนของกรมพัฒนาที่ดิน ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องในการอบรมส่งเสริมแนะนำเกี่ยวกับการปรับปรุงดิน การอนุรักษ์ดินและน้ำ ให้ความรู้ด้านการเกษตรและรวมถึงการให้บริการปรับพื้นที่ทำการเกษตรให้เหมาะสม เพื่อให้ทรัพยากรสามารถใช้ประโยชน์ได้อย่างยั่งยืน

กลยุทธ์ด้านโครงสร้างพื้นฐาน

- ควรดำเนินการถ่ายโอนสาธารณูปโภค ให้องค์การบริหารส่วนท้องถิ่นและชุมชน มีส่วนร่วมในการดูแลจัดการและบำรุงรักษา สาธารณะสมบัติให้ใช้งานได้อย่างประสิทธิภาพยาวนาน
- ในการก่อสร้างโครงสร้างพื้นฐานต่างๆ ต้องจัดทำประชาพิจารณ์ผ่านความเห็นชอบของชุมชน และให้ชุมชนผู้ซึ่งมีส่วนได้ส่วนเสีย มีส่วนร่วมมากที่สุด

- การดำเนินการด้านโครงสร้างพื้นฐานขนาดใหญ่เกี่ยวข้องกับชุมชนและพื้นที่กว้างจะต้องมีการศึกษา ประเมินผลกระทบและมีการบูรณาการข้อมูล แผนปฏิบัติงานของหน่วยงานต่างๆ ให้สอดคล้องกันก่อนการดำเนินการ

กลยุทธ์ด้านเศรษฐกิจ

- ส่งเสริมการทำเกษตร โดยยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อส่งเสริมให้ครัวเรือนเกษตรกรมีความมั่นคงด้านอาหาร เน้นให้เกษตรกรมีรายได้เพื่อความเป็นอยู่ที่ยั่งยืน
- ถ่ายทอดความรู้ด้านการปรับปรุงบำรุงดินและส่งเสริมให้ใช้ปุ๋ยอินทรีย์และสารอินทรีย์ เช่น การทำ/การใช้ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยพืชสดและปุ๋ยชีวภาพตลอดจนน้ำสกัดชีวภาพเพื่อลดต้นทุนการผลิต ลดการใช้ปุ๋ยเคมีและสารเคมีโดยอบรมให้ความรู้แก่เกษตรกรผู้ถึงคุณและโทษของการใช้สารเคมี นอกจากนี้ลดค่าใช้จ่ายแล้วยังเป็นการรักษาสภาพแวดล้อมได้อีกทางหนึ่ง
- ส่งเสริมสนับสนุนให้มีการแปรรูปสินค้า เพื่อเพิ่มมูลค่าของสินค้าเกษตร
- พัฒนาและส่งเสริมให้มีกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรเพื่อเพิ่มรายได้ให้แก่ชุมชน
- ส่งเสริมให้เกษตรกรตระหนักถึงการรวมกลุ่ม เพื่อมีอำนาจในการต่อรองราคา และเพื่อให้เกิดแนวทางนำไปสู่การดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนและสหกรณ์ที่มีความเข้มแข็ง
- จัดหาปัจจัยการผลิตทางการเกษตรจำหน่ายแก่เกษตรกรและ/หรือกลุ่มเกษตรกรในราคายุติธรรม และส่งเสริมให้เกษตรกรรวมกลุ่มกันซื้อปัจจัยและรวมกลุ่มกันจำหน่ายโดยมีคณะกรรมการบริหารกองทุนเป็นผู้จัดการ
- ส่งเสริมสนับสนุนการจัดตั้งสหกรณ์ชุมชนหรือวิสาหกิจชุมชนเพื่อพัฒนาขีดความสามารถเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มในการพัฒนาสินค้าเกษตร
- ประกันราคาผลผลิตในช่วงเวลาที่เหมาะสมทันเวลาเพื่อนจะได้เป็นประโยชน์แก่ตัวเกษตรกรเองมากกว่าพ่อค้าคนกลาง
- รัฐจัดหาแหล่งเงินทุนและแหล่งเงินกู้อัตราดอกเบี้ยต่ำ

กลยุทธ์ด้านสังคม

- แก้ไขปัญหาความยากจนโดยใช้แนวพระราชดำริ “เศรษฐกิจพอเพียง”และ“เศรษฐกิจชุมชนพึ่งตนเอง” โดยให้ความรู้และส่งเสริมให้ชุมชนเข้าใจและดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง
- ส่งเสริมให้มีการผลิตสินค้าจากภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อจำหน่ายเป็นรายได้และนำความรู้จากภูมิปัญญามาใช้ในชีวิตประจำวันเพื่อลดรายจ่ายในครัวเรือน

- ผลิต/ลดหนี้ให้แก่เกษตรกรและลดค่าครองชีพให้แก่ประชาชนทั่วไป เช่น จัดตั้งโรงสีชุมชนเพื่อประชาชนได้บริโภคข้าวสารที่มีราคาถูกลง
- ให้ความรู้แก่ชุมชนโดยเฉพาะเยาวชนให้ปลอดภัยจากยาเสพติด แก้ไข รมรงค์การป้องกันแก้ไข ปัญหาเสพติด โดยให้ประชาชนในชุมชนช่วยกันดูแลและสมาชิกในครอบครัวช่วยกันดูแล
- เสริมสร้างศักยภาพของชุมชนในการอยู่ร่วมกันกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่าง สันติและเกื้อกูล

บทที่ 6

เขตการใช้ที่ดิน

6.1 การกำหนดเขตการใช้ที่ดิน

การกำหนดเขตการใช้ที่ดิน เป็นผลที่ได้จากการศึกษาและวิเคราะห์ทรัพยากรธรรมชาติ เช่น ทรัพยากรดิน ทรัพยากรน้ำ ทรัพยากรป่าไม้ สภาพพื้นที่ และลักษณะภูมิอากาศ รวมทั้งลักษณะการใช้ที่ดิน ตลอดจนปัญหาและความต้องการของท้องถิ่น ร่วมกับนโยบาย ยุทธศาสตร์ของจังหวัด และกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการเกษตร สามารถนำมาประเมินเพื่อกำหนดเป็นเขตการใช้ที่ดิน ตำบลงดดินแดง อำเภอหนองม่วง จังหวัดลพบุรี เพื่อให้เกิดการใช้ที่ดินอย่างเหมาะสมและยั่งยืน

ตำบลงดดินแดง อำเภอหนองม่วง จังหวัดลพบุรี มีเนื้อที่ทั้งหมดประมาณ 69,371 ไร่ สามารถกำหนดเขตการใช้ที่ดินได้ 5 เขตหลัก ได้แก่ เขตเกษตรกรรม เขตอุตสาหกรรม เขตชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง เขตแหล่งน้ำ และเขตพื้นที่อื่นๆ ดังตารางที่ 6-1 โดยมีรายละเอียด ดังนี้

6.1.1 เขตเกษตรกรรม

มีเนื้อที่ประมาณ 65,037 ไร่ หรือร้อยละ 93.75 ของพื้นที่ทั้งตำบล เขตเกษตรกรรมนี้เป็นพื้นที่ทำการเกษตรที่อยู่นอกเขตป่าไม้ตามกฎหมาย การทำเกษตรกรรมในพื้นที่ตำบลงดดินแดง ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ปลูกพืชไร่ โดยทั้งหมดเป็นพื้นที่เกษตรกรรมที่ใช้น้ำฝน ความเหมาะสมของดิน และปัญหาการใช้ที่ดินก็แตกต่างกันไปในแต่ละพื้นที่ ดังนั้นเพื่อให้การวางแผนพัฒนาการเกษตรประสบผลสำเร็จ และสามารถจัดการแก้ไขปัญหาได้ง่ายขึ้น จึงได้จัดแบ่งพื้นที่เขตการเกษตรเป็น 3 เขต คือ เขตเกษตรก้าวหน้า เขตเร่งรัดพัฒนาการเกษตร และเขตเพาะเลี้ยงสัตว์ โดยมีรายละเอียด และข้อเสนอแนะ ดังนี้

6.1.1.1 เขตเกษตรก้าวหน้า

มีเนื้อที่ประมาณ 57,231 ไร่ หรือร้อยละ 82.51 ของพื้นที่ทั้งตำบล เป็นเขตพื้นที่เกษตรกรรมนอกเขตชลประทาน ดินมีศักยภาพเหมาะสมปานกลางถึงสูงสำหรับปลูกพืชเศรษฐกิจทั่วไป เป็นการทำการเกษตรโดยอาศัยน้ำฝนเป็นหลัก จากสภาพการใช้ประโยชน์ที่ดินปัจจุบัน สามารถแบ่งเขตการใช้ที่ดินออกเป็น 4 เขต โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1) เขตทำนา (หน่วยแผนที่ 1)

มีเนื้อที่ประมาณ 2,128 ไร่ หรือร้อยละ 3.07 ของพื้นที่ทั้งตำบล เป็นเขตพื้นที่ทำนาโดยใช้น้ำฝนเป็นหลัก ดินมีศักยภาพเหมาะสมปานกลางสำหรับการปลูกข้าว มีข้อจำกัดที่เสี่ยงต่อการขาดแคลนน้ำในฤดูเพาะปลูก ปฏิกิริยาดินเป็นกรดจัดมากถึงเป็นกรดจัด และดินมีความอุดมสมบูรณ์

ต่ำ กลุ่มดินที่พบเป็นพวกดินเหนียวลึกลับมาก (ลึกลับมากกว่า 1.5 เมตร) มีการระบายน้ำเลวถึงค่อนข้างเลว สภาพพื้นที่ราบเรียบถึงค่อนข้างราบเรียบ

ข้อเสนอแนะ

- (1) ปลุกข้าวนาปี ควรเลือกปลุกข้าวพันธุ์กลาง โดยจัดระยะเวลาเพาะปลูกให้เหมาะสมกับช่วงอายุการเก็บเกี่ยวของข้าว
- 2) ปรับปรุงสมบัติทางกายภาพ และเพิ่มความอุดมสมบูรณ์ให้แก่ดิน เช่น การใช้ปุ๋ยคอก ปุ๋ยหมัก หรือปุ๋ยพืชสด ร่วมกับปุ๋ยอินทรีย์น้ำ พด.2 และการใส่ปุ๋ยวิทยาศาสตร์ในอัตราส่วนที่เหมาะสม
- (3) ขุดบ่อน้ำในไร่นา เพื่อแก้ปัญหาคาดน้ำในช่วงการเพาะปลูกและใช้ประโยชน์สำหรับการเพาะปลูกพืชหลังการเก็บเกี่ยว
- (4) พัฒนาแหล่งน้ำธรรมชาติ และควรเร่งรัดพัฒนาระบบชลประทาน เพื่อเพิ่มศักยภาพในการใช้ประโยชน์ที่ดิน และเกษตรกรสามารถปลูกพืชครั้งที่สองได้

2) เขตปลูกพืชไร่ (หน่วยแผนที่ 2)

มีเนื้อที่ประมาณ 52,832 ไร่ หรือร้อยละ 76.16 ของพื้นที่ทั้งตำบล เป็นเขตพื้นที่ปลูกพืชไร่โดยใช้น้ำฝนเป็นหลัก ดินมีศักยภาพเหมาะสมปานกลาง สำหรับการปลูกพืชไร่ทั่วไป ทรัพยากรดินที่พบในเขตนี้ ประกอบด้วย กลุ่มดินเหนียวสีด้าลึกลับมาก (ลึกลับมากกว่า 1.5 เมตร) มีการระบายน้ำดี ถึงดีปานกลาง ความอุดมสมบูรณ์ปานกลางถึงสูง กลุ่มดินเหนียวลึกลับถึงลึกลับมาก ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัด การระบายน้ำดีถึงดีปานกลาง ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ กลุ่มดินทรายเป็งละเอียดหรือดินร่วนละเอียดลึกลับมาก ปฏิกริยาดินเป็นกรดเล็กน้อยถึงปานกลาง การระบายน้ำดีถึงดีปานกลาง ความอุดมสมบูรณ์ปานกลาง และกลุ่มดินลึกลับปานกลางถึงชั้นปูน ปฏิกริยาดินเป็นด่าง การระบายน้ำดี ความอุดมสมบูรณ์ปานกลาง ในเขตนี้มีสภาพพื้นที่ค่อนข้างราบเรียบจนถึงลูกคลื่นลอนลาดเล็กน้อย ความลาดชันไม่เกิน 5 เปอร์เซ็นต์ ปัญหาคาดน้ำใช้ประโยชน์ที่ดินในเขตนี้คือ เสี่ยงต่อการขาดแคลนน้ำในฤดูเพาะปลูก บางพื้นที่ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ และการชะล้างพังทลายของหน้าดินในพื้นที่ที่มีความลาดชันเกิน 2 เปอร์เซ็นต์

ข้อเสนอแนะ

- (1) เลือกปลูกพืชพันธุ์ดี ที่ให้ผลผลิตสูง รวมทั้งจัดระยะเวลาเพาะปลูกให้เหมาะสมกับฤดูกาลและอายุการเก็บเกี่ยวของพืช
- (2) พืชไร่ที่มีอายุการเก็บเกี่ยวหลายเดือนหรือข้ามปี ควรเลือกปลูกพืชที่ทนแล้ง เช่น มันสำปะหลัง เป็นต้น
- (3) ปรับปรุงสมบัติทางกายภาพ ให้ดินสามารถอุ้มน้ำและดูดซับธาตุอาหารได้มากขึ้นและเพิ่มความอุดมสมบูรณ์ให้แก่ดิน เช่น การใช้ปุ๋ยคอก หรือปุ๋ยพืชสด ร่วมกับปุ๋ยอินทรีย์น้ำ พด.2 และการใส่ปุ๋ยวิทยาศาสตร์ในอัตราส่วนที่เหมาะสมกับชนิดพืชที่ปลูก

(4) จัดระบบการปลูกพืชให้มีพืชบำรุงดิน เช่น พืชตระกูลถั่วอยู่ในระบบหมุนเวียนกับการปลูกพืชไร่ หรือปลูกเป็นพืชแซมระหว่างแถวของพืชหลัก

(5) ไถเตรียมดินในขณะที่ดินมีความชื้นพอเหมาะ โดยการไถดินให้ลึกและต่างระดับในแต่ละปี และควรรไถพรวนหรือปลูกพืชขวางความลาดเทในบริเวณพื้นที่ที่มีความลาดชันมากกว่า 2 เปอร์เซ็นต์

(6) จัดหาแหล่งน้ำเพื่อการเพาะปลูก เช่น การขุดบ่อน้ำบาดาล หรือพัฒนาระบบการชลประทานเพื่อใช้น้ำจากแหล่งน้ำธรรมชาติ เพื่อแก้ปัญหาการขาดแคลนน้ำ และเพิ่มศักยภาพในการใช้ประโยชน์ที่ดิน

3) เขตปลูกไม้ผล (หน่วยแผนที่ 3) มีเนื้อที่ประมาณ 1,684 ไร่ หรือร้อยละ 2.43 ของพื้นที่ทั้งตำบล เป็นเขตพื้นที่ปลูกไม้ผลโดยใช้น้ำฝนเป็นหลัก ดินมีศักยภาพเหมาะสมปานกลางถึงสูง สำหรับการปลูกไม้ผลต่างๆไป ทรัพยากรดินที่พบในเขตนี้ เป็น กลุ่มดินเหนียวสีดำนีลิกมาก (ลึกมากกว่า 1.5 เมตร) มีการระบายน้ำดี ถึงดีปานกลาง ความอุดมสมบูรณ์ปานกลางถึงสูง สภาพพื้นที่ค่อนข้างราบเรียบ ความลาดชันไม่เกิน 2 เปอร์เซ็นต์ ปัญหาการใช้ประโยชน์ที่ดินในเขตนี้คือ การขาดแคลนน้ำในฤดูเพาะปลูก

ข้อเสนอแนะ

1) จำเป็นต้องพัฒนาแหล่งน้ำสำหรับการเพาะปลูก เช่น การขุดบ่อน้ำบาดาล หรือพัฒนาระบบชลประทานเพื่อใช้น้ำจากแหล่งน้ำธรรมชาติ เพื่อแก้ปัญหาการขาดแคลนน้ำและเพิ่มศักยภาพในการใช้ประโยชน์ที่ดิน

(2) ควรมีระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ เพื่อรักษาความชื้นไว้ในดิน เช่น ทำแนวรั้วหญ้าแฝกหรือทำฐานหญ้าแฝกเฉพาะหลุมปลูก การใช้วัสดุคลุมดิน หรือปลูกพืชตระกูลถั่วคลุมดิน

(3) ปรับปรุงสมบัติทางกายภาพ ให้ดินสามารถอุ้มน้ำและดูดซับธาตุอาหารได้มากขึ้นและเพิ่มความอุดมสมบูรณ์ให้แก่ดิน เช่น การใช้ปุ๋ยคอก ปุ๋ยหมัก หรือปุ๋ยพืชสด ร่วมกับปุ๋ยอินทรีย์น้ำ พด.2 และการใส่ปุ๋ยวิทยาศาสตร์ในอัตราส่วนที่เหมาะสมกับชนิดพืชที่ปลูก

(4) ควรเลือกปลูกพืชที่ทนแล้ง ให้ผลตอบแทนสูง เพื่อให้เกิดการใช้ที่ดินเกิดความคุ้มค่ามากที่สุด

4) เขตปลูกไม้ยืนต้น (หน่วยแผนที่ 4)

มีเนื้อที่ประมาณ 587 ไร่ หรือร้อยละ 0.85 ของพื้นที่ทั้งตำบล เป็นเขตพื้นที่ปลูกไม้ยืนต้นโดยใช้น้ำฝนเป็นหลัก ดินมีศักยภาพเหมาะสมปานกลางถึงสูง สำหรับการปลูกไม้ยืนต้นต่างๆไป ลักษณะดินส่วนใหญ่เป็นพวกดินเหนียวสีดำนีลิกมาก มีการระบายน้ำดีถึงดีปานกลาง ดินมีความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติปานกลาง กลุ่มดินเหนียวลึกถึงลึกมาก ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัด การระบายน้ำดีถึงดีปานกลาง ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ และกลุ่มดินลึกปานกลางถึงชั้นปูน ปฏิกริยาดินเป็นด่าง การระบาย

น้ำดี ความอุดมสมบูรณ์ปานกลาง ในเขตนี้มีสภาพพื้นที่ค่อนข้างราบเรียบจนถึงลูกคลื่นลอนลาดเล็กน้อย ความลาดชันไม่เกิน 5 เปอร์เซ็นต์ ปัญหาการใช้ประโยชน์ที่ดินในเขตนี้คือ ปัญหาการขาดแคลนน้ำในฤดูเพาะปลูก ปัญหาการชะล้างพังทลายของหน้าดินในพื้นที่ที่มีความลาดชันเกิน 2 เปอร์เซ็นต์ และบางแห่งดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ

ข้อเสนอแนะ

- (1) ควรปลูกพืชตระกูลถั่วคลุมดินเพื่อรักษาความชุ่มชื้นของดิน และยังช่วยเพิ่มอินทรีย์วัตถุและธาตุอาหารพืช
- (2) ควรปรับปรุงบำรุงดินโดยใช้ ปุ๋ยคอก ปุ๋ยหมัก หรือปุ๋ยพืชสด ร่วมกับการใส่ปุ๋ยวิทยาศาสตร์ในอัตราส่วนที่เหมาะสม
- (3) ถ้ามีการปรับเปลี่ยนการใช้ที่ดิน ควรเลือกปลูกพืชที่ให้ผลตอบแทนสูง เพื่อให้การใช้ที่ดินเกิดความคุ้มค่ามากที่สุด

6.1.1.2 เขตเร่งรัดพัฒนาการเกษตร

มีเนื้อที่ประมาณ 7,587 ไร่ หรือร้อยละ 10.93 ของพื้นที่ทั้งตำบล พื้นที่เขตนี้ถูกกำหนดให้เป็นเขตเร่งรัดพัฒนาการเกษตร เนื่องจากเป็นพื้นที่การเกษตรที่ต้องอาศัยน้ำฝนเป็นหลัก รวมถึงทรัพยากรดินและที่ดินมีความเหมาะสมเล็กน้อยหรือไม่เหมาะสมสำหรับการปลูกพืชเศรษฐกิจโดยทั่วไป เนื่องจากมีข้อจำกัดรุนแรง ซึ่งยากต่อการแก้ไขหรือต้องใช้เงินทุนสูง จากสภาพการใช้ที่ดินในปัจจุบันสามารถแบ่งเขตการใช้ที่ดิน ออกได้เป็น 2 เขต โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1) เขตทำนา (หน่วยแผนที่ 5)

มีเนื้อที่ประมาณ 6,911 ไร่ หรือร้อยละ 9.96 ของพื้นที่ทั้งตำบล พื้นที่เขตนี้ถูกกำหนดให้เป็นเขตเร่งรัดพัฒนาการเกษตร เนื่องจากเป็นเขตพื้นที่ทำนาโดยใช้น้ำฝนเป็นหลัก ดินมีศักยภาพเหมาะสมเล็กน้อยถึงไม่เหมาะสมสำหรับการปลูกข้าว เนื่องจากมีข้อจำกัดรุนแรงที่เสี่ยงต่อการขาดแคลนน้ำ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นการใช้ประโยชน์ที่ดินผิดประเภท หรือทำนาในดินดอนที่มีการระบายน้ำดีถึงดีปานกลาง สภาพพื้นที่ค่อนข้างราบเรียบ ความลาดชันไม่เกิน 2 เปอร์เซ็นต์

ข้อเสนอแนะ

- (1) ควรเป็นพื้นที่เป้าหมายในการเร่งรัดพัฒนา และแก้ปัญหาด้านการเกษตร
- (2) หาแนวทางให้เกษตรกรปรับเปลี่ยนค่านิยมในการเพาะปลูก เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงประเภทการใช้ที่ดินเป็นการปลูกพืชชนิดอื่นๆ ที่มีความเสี่ยงน้อยกว่าการทำนา
- (3) ถ้าเกษตรกรยังคงใช้ที่ดินสำหรับทำนา จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องเร่งรัดพัฒนาแหล่งน้ำ ทั้งแหล่งน้ำผิวดินและแหล่งน้ำใต้ดิน เช่น การขุดบ่อน้ำในไร่นาในบริเวณพื้นที่ส่วนที่ต่ำ การขุดบ่อน้ำบาดาล หรือเร่งรัดพัฒนาระบบการชลประทานเพื่อนำน้ำจากแหล่งน้ำธรรมชาติ เพื่อแก้ปัญหา

การขาดแคลนน้ำและเพิ่มศักยภาพในการใช้ประโยชน์ที่ดิน ควรเลือกปลูกข้าวพันธุ์ดี ที่มีอายุการเก็บเกี่ยวสั้น โดยจัดระยะเวลาเพาะปลูกให้เหมาะสม และจำเป็นต้องปรับปรุงสมบัติทางกายภาพ และเพิ่มความอุดมสมบูรณ์ให้แก่ดิน เช่น การใช้ปุ๋ยคอก ปุ๋ยหมัก หรือปุ๋ยพืชสด ร่วมกับปุ๋ยอินทรีย์น้ำ พด.2 และการใส่ปุ๋ยวิทยาศาสตร์ในอัตราส่วนที่เหมาะสม

(4) ถ้าเปลี่ยนแปลงประเภทการใช้ที่ดิน ควรเลือกทำการเกษตร แบบเกษตรผสมผสานตามแนวทางทฤษฎีใหม่ เพื่อลดความเสี่ยงในการใช้ประโยชน์ที่ดิน

2) เขตปลูกพืชไร่ (หน่วยแผนที่ 6)

มีเนื้อที่ประมาณ 676 ไร่ หรือร้อยละ 0.97 ของพื้นที่ทั้งตำบล พื้นที่เขตนี้ถูกกำหนดให้เป็นเขตเร่งรัดพัฒนาการเกษตร เนื่องจากเป็นเขตพื้นที่ปลูกพืชไร่โดยใช้น้ำฝนเป็นหลัก ดินมีศักยภาพเหมาะสมเล็กน้อยถึงไม่เหมาะสมสำหรับการปลูกปลูกพืชไร่ เนื่องจากมีข้อจำกัดรุนแรงที่เสี่ยงต่อการขาดแคลนน้ำ หรืออาจได้รับความเสียหายจากการกัดกร่อน และเป็นอุปสรรคต่อการทำเขตกรรม ทั้งนี้เนื่องจากดินในพื้นที่บริเวณนี้มีเนื้อดินบนค่อนข้างเป็นทราย พบชั้นหินพื้นหรือชั้นเศษหินตื้นกว่า 1 เมตร ดินมีการระบายน้ำดี ความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติต่ำ บางแห่งเป็นพื้นที่ดินปะปนกับพื้นที่เต็มไปด้วยก้อนหิน มีสภาพพื้นที่เป็นแบบลูกคลื่นลอนลาดจนถึงลาดชันสูง

ข้อเสนอแนะ

- (1) ควรเป็นพื้นที่เป้าหมายในการเร่งรัดพัฒนา และแก้ปัญหาด้านการเกษตร
- (2) สนับสนุนการปลูกไม้โตเร็วควบคู่กับการอนุรักษ์ดินและน้ำ ในบริเวณพื้นที่ที่มีความลาดชันมากกว่า 5 เปอร์เซ็นต์ และพื้นที่ที่มีความลาดชันสูง
- (3) ถ้าเกษตรกรยังคงใช้ที่ดินสำหรับปลูกพืชไร่ ควรเลือกปลูกบริเวณพื้นที่ที่มีความลาดชันไม่เกิน 5 เปอร์เซ็นต์ ควรเลือกปลูกพืชที่ทนแล้ง ควรไถเตรียมดินและปลูกพืชขวางความลาดเท หรือปลูกหญ้าแฝกป้องกันการชะล้างหน้าดิน และจำเป็นต้องปรับปรุงสมบัติทางกายภาพของดิน ให้ดินสามารถอุ้มน้ำและดูดซับธาตุอาหารได้มากขึ้นและเพิ่มความอุดมสมบูรณ์ให้แก่ดิน โดยการใช้ปุ๋ยคอก ปุ๋ยหมัก หรือปุ๋ยพืชสด ร่วมกับปุ๋ยอินทรีย์น้ำ พด.2 และการใส่ปุ๋ยวิทยาศาสตร์ในอัตราส่วนที่เหมาะสมกับชนิดพืชที่ปลูก
- (4) ส่งเสริมอาชีพเสริมเพื่อเพิ่มรายได้ให้กับครัวเรือนเกษตรกรในเขตนี้

6.1.1.3 เขตเพาะเลี้ยงสัตว์ ประกอบด้วย

1) เขตเลี้ยงสัตว์ปีก (หน่วยแผนที่ 7) มีเนื้อที่ประมาณ 219 ไร่ หรือร้อยละ 0.31 ของพื้นที่ทั้งตำบล

6.1.2 เขตอุตสาหกรรม

6.1.2.1 เขตอุตสาหกรรม (หน่วยแผนที่ 8) มีเนื้อที่ประมาณ 233 ไร่ หรือร้อยละ 0.33 ของพื้นที่ทั้งตำบล

6.1.3 เขตชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง

6.1.3.1 เขตชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง (หน่วยแผนที่ 9) มีเนื้อที่ประมาณ 2,185 ไร่ หรือร้อยละ 3.15 ของพื้นที่ทั้งตำบล เป็นพื้นที่หมู่บ้าน ถนน สถานที่ราชการต่างๆ เช่น วัด โรงเรียน และสถานีอนามัย

6.1.4 เขตแหล่งน้ำ

6.1.4.1 เขตแหล่งน้ำ (หน่วยแผนที่ 10) มีเนื้อที่ประมาณ 510 ไร่ หรือร้อยละ 0.74 ของพื้นที่ทั้งตำบล พื้นที่ของเขตนี้เป็นบริเวณแหล่งน้ำตามธรรมชาติ รวมถึงแหล่งน้ำผิวดินที่สร้างขึ้น เช่น อ่างเก็บน้ำ และบ่อน้ำในไร่นา เป็นต้น

6.1.5 เขตพื้นที่อื่นๆ ประกอบด้วย

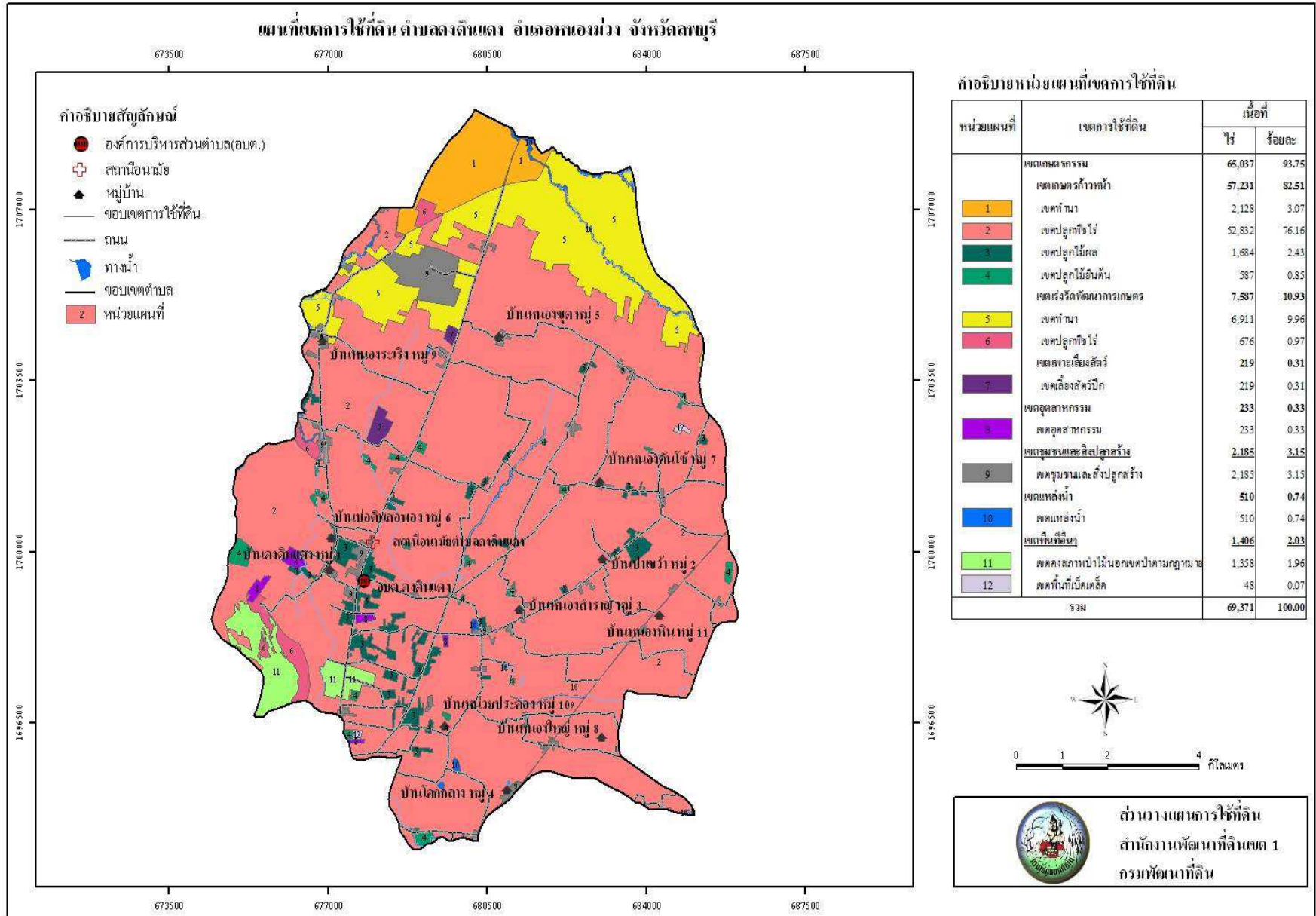
6.1.5.1 เขตคงสภาพป่าไม้นอกเขตป่าตามกฎหมาย (หน่วยแผนที่ 11) เขตคงสภาพป่าไม้ นอกเขตป่าตามกฎหมาย มีเนื้อที่ประมาณ 1,358 ไร่ หรือร้อยละ 1.96 ของพื้นที่ทั้งตำบล พื้นที่เขตนี้อยู่นอกเขตป่าตามกฎหมาย ซึ่งการใช้ประโยชน์ที่ดินในปัจจุบันบางส่วนยังคงเป็นป่าผลัดใบสมบูรณ์ และบางแห่งเป็นป่าผลัดใบเสื่อมโทรม พื้นที่เขตนี้เป็นที่สาธารณะประโยชน์

ข้อเสนอแนะ ชุมชนควรมีส่วนร่วมในการฟื้นฟูและรักษาสภาพป่าไม้ให้คงความสมบูรณ์ และมีความหลากหลายทางชีวภาพ หรือจัดทำเป็นป่าชุมชน โดยให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการเพื่อให้เกิดการใช้ประโยชน์จากไม้ และของป่าร่วมกันอย่างพอเพียงและยั่งยืน

6.1.5.1 เขตพื้นที่เบ็ดเตล็ด (หน่วยแผนที่ 12) มีเนื้อที่ประมาณ 48 ไร่ หรือร้อยละ 0.07 ของพื้นที่ทั้งตำบล

ตารางที่ 6-1 เขตการใช้ที่ดิน ตำบลคงดินแดง อำเภอหนองม่วง จังหวัดลพบุรี

หน่วยแผนที่	เขตการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
		ไร่	ร้อยละ
	เขตเกษตรกรรม	65,037	93.75
	เขตเกษตรกึ่งน้ำ	57,231	82.51
1	เขตทำนา	2,128	3.07
2	เขตปลูกพืชไร่	52,832	76.16
3	เขตปลูกไม้ผล	1,684	2.43
4	เขตปลูกไม้ยืนต้น	587	0.85
	เขตเร่งรัดพัฒนาการเกษตร	7,587	10.93
5	เขตทำนา	6,911	9.96
6	เขตปลูกพืชไร่	676	0.97
	เขตเพาะเลี้ยงสัตว์	219	0.31
7	เขตเลี้ยงสัตว์ปีก	219	0.31
	เขตอุตสาหกรรม	233	0.33
8	เขตอุตสาหกรรม	233	0.33
	เขตชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง	2,185	3.15
9	เขตชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง	2,185	3.15
	เขตแหล่งน้ำ	510	0.74
10	เขตแหล่งน้ำ	510	0.74
	เขตพื้นที่อื่นๆ	1,406	2.03
11	เขตคงสภาพป่าไม้นอกเขตป่าตามกฎหมาย	1,358	1.96
12	เขตพื้นที่เบ็ดเตล็ด	48	0.07
	รวม	69,371	100.00

รูปที่ 6-1 แผนที่เขตการใช้ที่ดิน ตำบลลงหินแดง อำเภอหนองม่วง จังหวัดลพบุรี